

1 četvrtak, 23.08.2007.
2 [Otvorena sjednica]
3 [Optuženi su ušli u sudnicu]
4 [Svjedok je ušao u sudnicu]
5 ... Početak u 09.08h
6 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.
7 Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda.
8 Izvolite sedeti.
9 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dobro jutro svima.
10 Molim sekretara da najavi predmet.
11 SEKRETAR: [simultani prevod] Dobro jutro, časni Sude. Ovo je predmet IT-
12 05-88-T, *Tužilac protiv Vujadina Popovića i ostalih*.
13 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala. Vidim da su svi optuženi
14 prisutni.
15 Kad je reč o timovima Odbrane, vidim da gospodin Bourgon nije tu i
16 mislim da je to sve.
17 U Tužilaštvu vidim da je tu gospodin McCloskey i gospodin Thayer. Da li
18 je još neki iza stuba? Ne.
19 Budući da je svedok, gospodin Joseph, već u sudnici i gospodin Thayer je
20 već na nogama, pretpostavljam da nema preliminarnih pitanja koja biste želeli da
21 pokrenete. Odlično.
22 Dobro jutro, gospodine Joseph.
23 SVJEDOK: [simultani prevod] Dobro jutro, gospodine predsedavajući.
24 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dobro došli. Nadam se da ste se
25 odmorili i nastojaćemo da završimo s Vašim svedočenjem danas.
26
27
28
29
30

1 SVJEDOK: [simultani prevod] Hvala.

2 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Thayer, imate reč.

3 G. THAYER: [simultani prevod] Hvala, časni Sude. Dobro jutro, časni

4 Sude. Dobro jutro svim prisutnim.

5 SVJEDOK: EDWARD JOSEPH [nastavak]

6 Ispituje g. Thayer: [nastavak]

7 P: Dobro jutro, gospodine.

8 Juče smo završili rad, govoreći o Vašem dolasku na osmatračnicu broj 2,
9 OP2. Tamo ste bili sa Vašim kolegom Bezruchenkom. I mislim da ste na kraju dana
10 rekli da je od vas zatraženo da sačekate. Molim da nam kažete šta se dalje
11 desilo.

12 O: Rečeno nam je da čekamo na jedan odlučan, izričit način. Rečeno nam
13 je: "Vi ćete ovde čekati." I onda smo pozvani da prođemo kroz taj krug, odemo
14 iza, gospodin Bezruchenko i ja, i tu smo bili iznenađeni kad smo ugledali
15 generala Mladića. On je stajao ispred stola i bila su još dva predstavnika
16 međunarodne zajednice, predstavnik UNHCR-a i Međunarodnog crvenog krsta, i još
17 nekoliko srpskih vojnika.

18 P: Ja sam Vas već upozorio, ali ako biste mogli, a da ne pominjete bilo
19 kog od tih članova UNHCR-a ili Međunarodnog crvenog krsta. Dakle, nemojte ih
20 pominjati po imenu. Možete li nastaviti i reći nam šta se dalje desilo?

21 O: Da. Rečeno nam je zatim da sednemo. Koliko se sećam, nakratko smo
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 razgovarali, ali uopšteno smo čekali. Rečeno nam je da tu sednemo i general
2 Mladić je seo na čelu stola i poslužen je ručak i sećam se da je jedan srpski
3 vojnik snimao sve to.

4 P: Da li se sećate da Vam je general Mladić nešto rekao tokom tog
5 sastanka?

6 O: Govorili smo o nekim preliminarnim pitanjima, kako bismo obavili
7 evakuaciju, nešto u tom smislu. I govorilo se o stanju stvari, da li je džep
8 Žepa pao. To je bila suština. No, na osnovu svog iskustva, bilo mi je jasno da,
9 budući da je sve snimano kamerom, jasno mi je bilo da svrha nije da govorimo o
10 nekim operativnim pojedinostima, već je iza toga razlog bio nešto drugo. Sećam
11 se da je rečeno /prevod engleskog transkripta: "da sam šapnuo"/ drugim ljudima
12 koji su nama bili da se ne smeše tokom snimanja i general Mladić je postao
13 sumnjičav zbog toga što sam ja rekao drugim ljudima koji su tamo bili.

14 P: A zašto ste ostalima rekli da se ne smeše?

15 O: Zato što sam smatrao da se to snima u propagandne svrhe i smatrao sam
16 da je neprimereno da, s obzirom na situaciju, nas snimaju dok se mi smešimo kada
17 se spremamo da evakuišemo ljude i to je jedna veoma ozbiljna situacija u kojoj
18 smo se nalazili.

19 P: Da li biste mogli da nam kažete kako se držao general Mladić tokom
20 tog sastanka?

21 O: Bio je opušten i on me je prepoznao jer smo se ranije sretali na
22 aerodromu 1993. godine. Bio je dobro raspoložen i možda mi je postavio neka

23
24
25
26
27
28
29
30

1 pitanja o političkom stavu Sjedinjenih država i tako dalje. Uopšteno, on se
2 prijateljski, pozitivno ponašao.

3 P: Koliko dugo je trajao taj sastanak?

4 O: Teško bi mi bilo da sada kažem tačno koliko je trajao, ali tokom više
5 sati je trajao.

6 P: Mislim da ste juče rekli da ste videli neke megafone. Da li ste čuli
7 da je neko govorio preko tih megafona dok ste tamo bili?

8 O: Da. Često, ako ne i stalno, se nešto emitovalo preko megafona i, kao
9 što sam rekao, to je bilo na vrhu klanca u kom se nalazilo selo Žepa /kako je
10 prevedeno/ i glas megafona je odjekivao u tom klanu i vršen je psihološki
11 pritisak zapravo preko tih megafona i u suštini je govoreno da stanovništvo nema
12 nikakve izgleda i govoreno: "Sada ste na području koje je pod kontrolom generala
13 Mladića." I sećam se kada bi rekli "general Ratko Mladić", onda je to
14 odjekivalo. To je bilo vršenje psihološkog pritiska.

15 P: Da li se ponašanje generala Mladića promenilo tokom sastanka?

16 O: Tokom drugog dela. Mi smo tamo bili izvesno vreme, ništa se nije
17 posebno desilo i onda smo čuli topovsku vatru koja je ispaljena negde iz naše
18 blizine; čulo se kako se otvara vatra i general Mladić je ustao i razgovarao je
19 sa nekim od svojih ljudi. Sećam se da je iznenada postao veoma ozbiljan i više

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 nije bio prijateljskog držanja, već nam je jednostavno rekao da odemo, da se
2 gubimo. To je rekao kada je počela ta pucnjava.

3 P: Da li biste mogli da budete malo precizniji u pogledu izvora te
4 vatre?

5 O: Poticala je iz jednog mesta koje je bilo blizu mesta gde smo se mi
6 nalazili. Dakle, otvarana je vatra sa jednog obližnjeg srpskog položaja.

7 P: A gde je bila usmerena?

8 O: Nisam mogao da vidim gde su pucali, ali nam je bilo jasno da pucaju
9 ka meti koja je bila dole u Žepi.

10 P: Kog je kalibra bila ta municija, to jest oružje?

11 O: Pa nismo mogli da vidimo municiju. Kao što sam rekao, to je bilo oko
12 nas, a to je bio jedan veoma šumovit kraj. Ne bih mogao da Vam kažem kog kalibra
13 je bilo to oružje, ali to je bilo teško naoružanje. Zvuci su bili jaki i rekao
14 bih da je to bio minobacač. Bila je jaka buka i onda nam je rečeno da idemo i mi
15 smo to i uradili.

16 P: Da li biste mogli da nam opišete intenzitet te vatre?

17 O: Često je otvarana vatra, učestala vatra, konstantna; nije bila
18 sporadična.

19 P: I šta ste onda uradili?

20 O: Rečeno nam je da odemo i mi smo i otišli.

21 P: Gde ste otišli?

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Prethodne noći smo bili na Palama. Mislim da smo se vratili na Pale.
2 Nismo otišli za Sarajevo. Moguće je da smo se prvobitno vratili za Pale, a onda
3 otišli za Sarajevo.

4 P: Tokom tog zadatka koji je trajao jedan dan u Žepi, da li ste bilo
5 kome podneli izveštaj u Sarajevu?

6 O: Podneli smo izveštaj čim smo se vratili. Nismo imali mogućnost
7 komunikacije dok smo imali susret, taj prvi susret sa generalom Mladićem.

8 P: Kad ste se vratili, kome ste podneli izveštaj?

9 O: U Kancelariju civilnih pitanja i razgovarali smo sa generalnom
10 Smithom i pukovnikom Baxterom i drugima.

11 P: S kime ste razgovarali /prevod engleskog transkripta: "u Kancelariji
12 civilnih pitanja"/?

13 O: Sa Davidom Harlandom i Johnom Ryanom.

14 P: Recite nam šta su oni rekli /prevod engleskog transkripta: koje su
15 bile njihove pozicije"/.

16 O: David Harland je bio u Sektoru Sarajevo, a John Ryan je bio vršilac
17 dužnosti ili u svakom slučaju viši oficir za oficir za civilna pitanja u Bosni i
18 Hercegovini.

19 P: Rekli ste juče da taj jednodnevni put u Žepu se odigrao negde 19-og
20 ili 20-og. Da li bih mogao da Vam pokažem nešto što bi Vam razjasnilo Vaše
21 sećanje u pogledu tog datuma, neki izveštaj ili dokument koji mislite da bi Vam
22 pomogao da tačno odredite da li je to bilo 19-og ili 20-og?

23 O: David Harland je bio veoma metodičan u podnošenju izveštaja, tako da
24
25
26
27
28
29
30

1 ako je on tada sačinio neke izveštaje, onda bi to svakako bila dobra evidencija
2 da se utvrdi koga datuma je to bilo.

3 P: Sada ću Vam pokazati dokument koji Vam je pokazan pre par dana, tokom
4 pripremnog razgovora. Reč je o dokumentu koji je Odbrani obelodanjen i naveden u
5 belešci sa pripremnog razgovora. Nemamo u elektronskoj sudnici. Ne predlažemo ga
6 na usvajanje, ali bih želeo da Vam ga pokažem i da vidimo da li Vam to osvežava
7 sećanje. Stoga molim poslužitelja da mi pomogne.

8 Za zapisnik da kažem da je ovo dokument koji ima ERN broj R0123-3421 do
9 3422. Obelodanjen je 30. januara 2006.

10 Vidite, ovo je dopis Johna Ryana, upućen Davidu Harlandu. Datum je 20.
11 jul 1995. Predmet je: "Pregovori o Žepi".

12 Da li se sećate da Vam je ovo pokazano tokom našeg sastanka pre par
13 dana?

14 O: Da.

15 P: Molim da ga pročitate. A molim da se pokaže dno stranice. Tu se kaže:
16 "Kasnije tokom dana, Bezruchenko i Joseph su se sreli sa generalom Mladićem,
17 koji je ponovio uslove za evakuaciju iz enklave."

18 Na 2. stranici piše:

19 "Mladić je rekao da će njegove snage nastaviti napad na džep u 7 sati
20 uveče, ukoliko Bošnjaci ne pristanu na njegove uslove."

21 I onda preskačem jedan pasus:

22 "Neposredno nakon 7 sati uveče, primio sam poruku iz Žepe da su Srbi
23
24
25
26
27
28
29
30

1 nastavili sa teškim bombardovanjem enklave i UN timu na licu mesta je rečeno da
2 se vrati za Sarajevo. To su timu UN-a rekli Srbi."

3 Moje pitanje je jednostavno, gospodine. Nakon što ste pročitali ovaj
4 dopis i videli da je datum 20. juli i događaje koji su opisani ovde, da li su to
5 događaji o kojima ste Vi podneli izvještaj gospodinu Harlandu nakon što ste se
6 vratili 20-og?

7 O: Da. Naravno, tu je sve sa više pojedinosti navedeno negoli što sam ja
8 danas i juče rekao.

9 G. THAYER: [simultani prevod] Mislím da smo završili s ovim dokumentom.
10 Zahvaljujem se poslužitelju.

11 P: Molim da sudijama kažete šta se kasnije dešavalo u Sarajevu, nakon
12 što ste se vratili, a u vezi sa aktivnostima ili naporima koji su preduzeti u
13 pogledu enklave Žepa.

14 O: Kao što piše u dokumentu, govorilo se o razmeni zatvorenika i
15 uopšteno je vladala zabrinutost u pogledu toga šta se, s vojnog gledišta,
16 dešavalo u Žepi. Pokušavali smo da utvrdimo šta se zapravo tamo dešava i koja će
17 biti sudbina Žepe. Da li će doći do kapitulacije? Da li će doći do konačnog
18 napada? To su bile stvari u pogledu kojih smo bili zabrinuti i kojima smo se
19 bavili, kao i sa pitanjem razmene zatvorenika.

20 P: Da li je bilo nekih značajnih sastanaka koji su održani?

21 O: Da, jeste. Postojala je jedna manje-više regularna komisija koja se
22 bavila tim pitanjem razmene zatvorenika na sarajevskom aerodromu.

23 P: Možete li nam reći koliko je bilo takvih sastanaka nakon što ste se
24
25
26
27
28
29
30

1 vi vratili, kako bismo imali predstavu o tome?

2 O: Održan je barem jedan kom sam ja lično prisustvovao. Sad, da li je
3 bilo više, teško mi je da kažem, ali moguće je da je bilo više od jednog.

4 P: Koji su bili glavni ciljevi ili razlozi za zabrinutost svake od
5 strana tokom tog sastanka na kome ste Vi prisustvovali i tokom sastanaka za koje
6 ste znali da su održani na aerodromu?

7 O: Postalo je jasno da, po mišljenju Muslimana ili Bošnjaka, taj zahtev
8 "svi za sve" je trebao da obuhvati i nestale iz Srebrenice.

9 A sa srpskog stanovišta, oni iz Žepe bi nekako... među njima bi trebao
10 da se napravi odabir ili bi trebali da budu zatočeni pre nego što ih onda
11 naposljetku i puste. Tako da je to bio problem, kakav će biti status muškaraca iz
12 Žepe; da li će jednostavno biti evakuisani iz Žepe ili će biti ratni
13 zarobljenici ili šta će s njima biti. O tome se neprekidno govorilo.

14 P: I tokom tih razgovora, da li biste mogli da budete precizniji i
15 kažete nam koje su prepreke postojale ostvarivanju sporazuma među stranama?

16 O: Nije došlo do sporazuma oko ovih temeljnih pitanja, dakle u vezi s
17 nestalima iz Srebrenice, u vezi s dinamikom premještanja muškaraca iz Žepe. U
18 vezi s time, nije postignut sporazum. A dodatni čimbenik bio je i konkretni
19 status samog džepa Žepe, dakle da li je to područje palo ili nije palo. Dakle,

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 to je bilo otvoreno pitanje.

2 P: S obzirom na to da je jedno od temeljnih pitanja bilo pitanje
3 nestalih u Srebrenici, možete li reći što je u vezi s tim nestalim ljudima iz
4 Srebrenice predstavljalo prepreku u tim razgovorima?

5 O: Najvjerojatnije činjenica, odnosno zahtjev bošnjačke strane da oni u
6 sve to budu uključeni, a srpska strana to jednostavno nije prihvaćala.

7 P: Prema Vašim saznanjima, je li muslimanska strana ikada postavila
8 zahtjev u vezi sa konkretnim brojem nestalih ljudi iz Srebrenice?

9 O: Ne mogu se sjetiti da li je postojalo bilo što konkretno u tom
10 zahtjevu.

11 SUDIJA KWON: [simultani prevod] Mislite, da li je to bilo uključeno u
12 dnevni red?

13 SVJEDOK: [simultani prevod] Da, gospodine, ne mogu se sjetiti jesu li
14 bili konkretni u vezi s popisom. Moguće je da jednostavno sada, 12 godina
15 kasnije, ja se ne mogu sjetiti jesu li na tom sastanku doista navodili konkretne
16 činjenice. To bi bilo logično. Ali sada kada me o tome pitate, ne mogu Vam dati
17 izričit odgovor s tim u vezi.

18 G. THAYER: [simultani prevod] Ako mogu, postavio bih Vam jedno pitanje
19 koje se nadovezuje na pitanje suca Kwona.

20 P: Prvi puta kada je bilo pokrenuto to pitanje razmjene svih za sve,
21 prema Vašem shvaćanju, je li to obuhvaćalo i muškarce iz Srebrenice?

22 O: Da. Apsolutno. To je bio temeljni zahtjev bošnjačke strane. Točno.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: A u vezi s muškarcima u dobi za vojsku iz Žepe, sjećate li se što je
2 bila prepreka tome da se tijekom tih razgovora odluči o njihovoj sudbini? Što je
3 predstavljalo prepreku u vezi s muškarcima u dobi za vojsku?

4 O: Jedna od ključnih prepreka bila je hoće li se njih ili ne jednostavno
5 premjestiti iz tog džepa u središnju Bosnu, tamo gdje su bile žene i djeca, ili
6 će oni završiti kao razni zarobljenici, gdje će njih srpska vojska pregledati i
7 provjeravati. Dakle, to je bio jedan od ključnih problema. No, ovdje skačem
8 unaprijed u kronologiji jer to je ono što je meni general Mladić rekao tijekom
9 jednog mog kasnijeg posjeta Žepi.

10 P: Prema Vašem shvaćanju, oko čega su Muslimani bili zabrinuti? Što su
11 oni smatrali da bi se moglo dogoditi muškarcima u dobi za vojsku, ukoliko padnu
12 u srpske ruke?

13 O: Oni su bili zabrinuti da će njihova sudbina biti znatno lošija nego
14 ako ih se jednostavno premjesti. Oni su smatrali da bi ti ljudi mogli biti odmah
15 ubijeni i mislim da je to bilo prvenstveno njima na umu, no ne sjećam se da je
16 to itko meni izričito rekao na sastancima na aerodromu. No, znali su da bi
17 njihova sudbina bila znatno bolja ako bude moguće te ljude izravno evakuirati iz
18 Žepe, pod kontrolom UNPROFOR-a, u središnju Bosnu. I to je predstavljalo veliku
19 zabrinutost. Oni su svakako željeli da ne dođe do tog provjeravanja, odnosno
20 pitanja ratnih zarobljenika /kako je prevedeno/.

21 I, po nama, je to bio cilj razmijene svih za sve - ideja da bi oni mogli
22 postati ratni zarobljenici i nakon toga ubijeni, to jednostavno nije bilo u
23
24
25
26
27
28
29
30

1 skladu s idejom razmijene svih za sve. Dakle, bilo kakva provjera u
2 međuvremenu nije dolazila u obzir.

3 P: Tijekom tih razgovora na aerodromu, kakve ste informacije vi dobivali
4 od Ukrajinskog bataljuna? Kada kažem "vi", mislim na Vas i druge ljude iz
5 UNPROFOR-a u Sarajevu. Dakle, kakve ste vi informacije dobivali o napadima VRS-a
6 na Žepu u to vrijeme?

7 O: Pa dobivali smo različite vojne izvještaje o tome da se napad
8 nastavlja, dakle napad na enklavu. I postojali su i izvještaji o otvaranju vatre
9 i upućivanju prijetnji i samim vojnicima UNPROFOR-a, dakle Ukrajincima. Dakle,
10 to je ono što su oni nama prosljeđivali u Sarajevo. Mi smo bili svjesni da vojne
11 aktivnosti protiv enklave i dalje traju.

12 P: Da li se sjećate jesu li te prijetnje UNPROFOR-u upućivane od
13 bošnjačke vojske, od VRS-a ili s obje strane?

14 O: Pa, prema izvještajima, prijetnje su stizale s obje strane. Imali smo
15 jedan izvještaj da je Armija BiH uputila prijetnju da će oni, dakle vojnici
16 UNPROFOR-a, također pretrpjeti istu sudbinu kao i ostatak enklave, da će ih se
17 iskoristiti u smislu živog štita. To je predočeno bošnjačkim vlastima koje su to
18 nijekale, kao i ostale navode o tome da je s te strane otvarana vatra. Međutim,
19 mi smo bili svjesni da postoje izvještaji o upućivanju prijetnji UNPROFOR-u na
20 terenu s obje strane.

21 P: Gospodine, jeste li Vi ikada vidjeli neki od tih izvještaja o
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 situaciji koji su stizali iz Ukrajinskog bataljuna stacioniranog u Žepi? Jeste
2 li vidjeli neke od tih pojedinih izvještaja ili je ovo što kažete sada se
3 temelji na svemu onome što su Vam govorili drugi?

4 O: U ovom trenutku, teško mi je to reći. Potpuno je moguće da sam ja u
5 to vrijeme vidio neke situacijske izvještaje. Ali sada, 2007., ja Vam ne mogu
6 reći da se doista toga sjećam. No, to je svakako vrlo moguće, da sam nešto od
7 toga vidio, a moguće je da su mi informacije prenijeli ljudi iz lanca
8 zapovijedanja. I jedno i drugo je potpuno normalno.

9 SUDIJA KWON: [simultani prevod] Oprostite što Vas prekidam.

10 U vezi sa sastancima na aerodromu, jesmo li čuli tko je bio na tim
11 sastancima?

12 G. THAYER: [simultani prevod] Ne, časnici Sude, ali ja ću to razjasniti.

13 P: Dakle, Vi ste bili prisutni na tim sastancima. I tko je još bio
14 prisutan?

15 O: Uobičajeni pregovarači na tim sastancima bili su sljedeći: Mašalić
16 /prevod engleskog transkripta: "Mašović"/ sa bošnjačke strane i netko po imenu
17 Bujević /prevod engleskog transkripta: "Blajević"/ ili nešto slično, sa srpske
18 strane.

19 P: /prevod engleskog transkripta: "Možda Boljević?"/

20 O: /prevod engleskog transkripta: "Boljević, da."/ Općenito uzevši, ja
21 nisam prisustvovao tim sastancima, ali ime Mašević /prevod engleskog
22 transkripta: "Mašović"/ ja sam često čuo. Ja nisam bio baziran u Sarajevu, tako

23
24
25
26
27
28
29
30

1 da ja nisam u to vrijeme redovito prisustvovao tim sastancima. A u to vrijeme,
2 oni su redovito pregovarali. Znam da se tamo pojavljivalo i jedno hrvatsko ime,
3 a to je ime bilo Pušić. Dakle, to su najčešće bili predstavnici za pregovore o
4 razmijeni zarobljenika.

5 P: Je li bilo nekoga sa strane vojske na tim sastancima?

6 O: Da li mislite na UNPROFOR ili -

7 P: Pa mislim i na UNPROFOR i na Srbe i na Muslimane.

8 O: Meni je to vrlo teško reći. Prvenstveni pregovarači bili su ova
9 navedena gospoda. No, potpuno je moguće da je tamo bilo još predstavnika vojske.
10 No, nisam u to siguran.

11 SUDIJA PROST: [simultani prevod] Gospodine, prije no što krenemo dalje,
12 možete li nam reći kakve su informacije Vama bile na raspolaganju u to vrijeme u
13 vezi s muškarcima iz Srebrenice? Kakve ste informacije u to vrijeme imali?

14 SVJEDOK: [simultani prevod] Pa to je vrlo dobro pitanje. Odgovor je:
15 vrlo malo informacija. I sjećam se da sam konkretno pitao ljude na visokim
16 položajima u UNPROFOR-u o tome i postavljao sam pitanje: "Što se s tim ljudima
17 dogodilo? Gdje su oni?" A odgovor koji bih dobio, glasilo je da je general Mladić
18 generalu Smithu kazao da su oni pušteni i da oni pješice se sporo kreću kroz
19 šume prema bošnjačkoj strani. To je ono što je meni bilo rečeno. Ja se sjećam da
20 sam u to vrijeme bio vrlo vrlo skeptičan u vezi s time i ja sam svoj skepticizam

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 i izražavao - zašto bi Mladić pustio te ljude? No, vrlo malo informacija smo
2 imali. Ja se sjećam, ja sam u to vrijeme bio u Sarajevu i vrlo dobro se toga
3 sjećam.

4 SUDIJA PROST: [simultani prevod] Zahvaljujem.

5 G. THAYER: [simultani prevod]

6 P: Prije no što krenemo dalje, mogu li Vas pitati sljedeće: sjećate li
7 se da je u Sarajevu postojao oficir za vezu sa strane VRS-a sa kojim ste
8 komunicirali ili Vi ili drugi pripadnici UNPROFOR-a?

9 O: Pa ne u samom Sarajevu, nego u Lukavici, dakle na drugoj strani
10 linije fronta. Koliko se sjećam, u to vrijeme to je bio major Inđić. Možda je u
11 međuvremenu bio i promoviran. Ali je ono je bio oficir za vezu. No, ne sjećam se
12 da li je on bio prisutan sastancima u vezi s razmjenom zarobljenika ili ne. Toga
13 se ne mogu sjetiti. No, s njime smo često kontaktirali i to je bio prilično
14 normalan i civiliziran način komuniciranja.

15 P: A on je bio smješten u onome što je poznato kao kasarna Lukavica?

16 O: Točno, da, u kasarni Lukavica koja je bila na drugoj strani linije
17 fronta, u onom dijelu koji se zvao tada Republika Srpska.

18 P: U jednom trenutku Vi ste otišli natrag u Žepu.

19 O: Da, točno. Rečeno nam je da se vojna situacija izmijenila i da je
20 došlo do predaje i da bi UNPROFOR se trebao vratiti i provesti evakuaciju. Tako

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 da sam ja tamo pozvan po drugi put.

2 P: U to vrijeme, gospodine, jeste li znali gdje je došlo do te predaje
3 ili gdje je dogovoreno da će doći do predaje? Je li to bio rezultat pregovora u
4 Sarajevu ili lokalnih pregovora?

5 O: Ne, mi nismo imali nikakvih konačnih informacija o tome je li uistinu
6 formalno došlo do predaje. Moguće je da su postojali neki izvještaji o toj
7 predaji, no mi ništa nismo imali u konačnom smislu s tim u vezi. Dakle, mi smo
8 ponovno tamo pozvani, odnosno dato nam je zeleno svjetlo da se vratimo u vezi sa
9 tom evakuacijom. I sjećam se da je kretanje po Republici Srpskoj bilo izuzetno
10 komplicirano i to samo uz dobivenu dozvolu. A čak i kada ste imali dozvolu, vrlo
11 je teško bilo kretati se po tom terenu. Međutim, mi smo doista tada dobili
12 zeleno svjetlo da se tamo vratimo i da izvedemo te ljude s tog terena i na to
13 smo bili usredotočeni.

14 P: Sjećate li se datuma kada ste otišli u Žepu?

15 O: To je moralo biti negdje oko 23-eg. No, moram ponoviti, ako se ne
16 mogu referirati na neki memorandum, sada se ne mogu sjetiti točnih datuma.

17 P: U redu. Vidjet ćemo kako ćemo napredovati, pa ćemo možda Vama i
18 predočiti neki od dokumenata.

19 Sjećate li se kada ste, otprilike u koje doba dana, otišli iz Sarajeva?
20 Jeste li bili sami?

21 O: Teško mi je sjetiti se u koje doba dana sam otišao. Nisam bio sam.
22 Ponovno sam bio sa gospodin Bezruchenkom. Vozili smo se u istom vozilu. Možda je

23

24

25

26

27

28

29

30

1 to bilo prvi put, a možda i ovaj put o kojem govorim. Mi smo krenuli preko Pala
2 i zaustavili smo se kod UNHCR-a. Svakako sam želio stati kod UNHCR-a. To je
3 najvjerojatnije bilo na Palama jer UNHCR je bio prisutan na nekim ranijim
4 sastancima, a mi smo imali informaciju da UNHCR neće sudjelovati u toj
5 evakuaciji. Tako da smo Viktor i ja inzistirali da se sastanemo s ljudima iz
6 UNHCR-a kako bismo shvatili što su njihovi razlozi da ne odu tamo i da bismo od
7 njih dobili neke upute o tome kako da postupamo. Jer u normalnoj situaciji, oni
8 su bili ti koji su zapravo rukovodili razmještanjem raseljenih ljudi, tako da
9 nam je bio potrebno da se s njima konsultiramo.

10 P: Molim Vas, bez da navodite bilo čija imena, opišite Vijeću što su Vam
11 kazali.

12 O: Pa sjećam se da nam je bilo rečeno da je UNHCR donio odluku da u tome
13 neće sudjelovati jer ne žele da ih se optuži za pomaganje etničkog čišćenja.
14 Sjećam se da nam je to rekao taj službenik i mi smo kazali: "U redu. Onda ćemo
15 mi iz Civilnih poslova morati preuzeti vašu ulogu, jer mi ćemo biti ti koji ćemo
16 davati upute vojnom osoblju UNPROFOR-a i mi ćemo gledati što rade Srbi. Dakle,
17 što da mi radimo? Kako trebamo postupati?" I prvenstveno, ono što su nam kazali:
18 "Prema međunarodnom humanitarnom pravu, vi morate utvrditi da osobe odlaze na
19 osnovi vlastite volje. Dakle, po vlastitoj volji." I toga se vrlo jasno sjećam,
20 da to moramo utvrditi, da odlaze po vlastitoj volji. I s obzirom na moje

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 iskustvo u Tuzli, kada smo tamo vidjeli stanje u kojem su bile žene koje su
2 stizale iz Srebrenice, i s obzirom na činjenicu da su neke nestale, i o tome smo
3 razgovarali.

4 P: Te upute koje ste od UNHCR-a dobili u vezi s time da valja utvrditi -
5 želim biti siguran da Vas točno citiram - da ljudi odlaze po vlastitoj volji,
6 što je predstavljalo zabrinutost UNHCR-a? Zašto su oni toliko insistirali na
7 tome da vi trebate utvrditi da li ti ljudi odlaze po vlastitoj volji ili ne?

8 O: To je vjerojatno proizlazilo iz njihovog shvaćanja međunarodnog
9 humanitarnog prava prema kojem ljude možete premještati koji nisu deportirani.
10 Dakle, ne smijete ih deportirati ili nasilno premještati. Sve što činite mora
11 biti na temelju slobodne volje. Mi nismo ulazili u velike detalje u vezi s
12 pravnim temeljem svega toga jer mi smo morali djelovati operativno i bilo nam je
13 stalo do toga da znamo što da učinimo. I doznali smo da moramo utvrditi da li
14 postoji slobodna volja prilikom premještanja ljudi.

15 P: Da li je to povezano s time zašto oni nisu želeli da budu deo, kako
16 Vi kažete, etničkog čišćenja?

17 O: Da, moguće. Da. Čovek s kojim smo mi razgovarali bio je na nižoj
18 razini. On nije bio čovek koji je donosio odluke. Ali bilo je jasno da, koliko
19 se sećam da je on rekao, bilo je jasno da oni ne žele da ih optuže za etničko
20 čišćenje. I vrlo moguće je da su zaključili ili znali da to neće biti kretanje

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 ljudi na dobrovoljnoj osnovi. To je vrlo moguće, ali nisam mogao ništa više od
2 toga da dobijem od tog čoveka koji nije bio čovek koji je donosio odluke.

3 P: Kada ste otprilike stigli u Žepu tog dana? Da li se sećate?

4 O: Jedino smo mogli da odemo sa Pala, tako da nam je trebalo izvesno
5 vreme da preko Rogatice prođemo. I ako pogledate na karti, te razdaljine nisu
6 velike danas, ali onih dana to se činila kao večnost - bezbroj kontrolnih
7 punktova, pretresa, ispitivanja šta radimo, zašto smo tamo, koje smo
8 nacionalnosti, i tako dalje. Trebalo nam je izvesno vreme za kretanje i mislim
9 da smo se vratili tek negde kasnije popodne.

10 P: Gde se konkretno stigli?

11 O: Došli smo na ono isto mesto, osmatračnica broj 2, gde smo se sreli
12 prvog puta sa generalom Mladićem.

13 P: A zašto ste išli na osmatračnicu broj 2?

14 O: Dozvoljeno nam je da dotle odemo. Rečeno nam je da se tamo zaustavimo
15 i tamo smo razgovarali i videli generala Mladića. Atmosfera je bila drugačija u
16 odnosu na prethodni put. Prvog puta čekalo se, ali sada se videlo da je bilo
17 kretanja, da su ljudi išli gore-dole. Mislim da se više nisu obraćali
18 stanovništvu preko megafona. Atmosfera koja je vladala bila je mnogo više
19 operativnog karaktera, mnogo više je bilo kretanja, a prvog puta je nekako sve

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 bilo statično.

2 P: Kada govorite o kretanjima, na šta mislite?

3 O: Srpska vozila su tuda prolazila, išla gore-dole.

4 P: Rekli ste da ste videli generala Mladića. Da li ste s njime tada
5 razgovarali?

6 O: Ne sećam se o čemu smo baš govorili. Sećam se da je on tamo bio i da
7 nam je rekao da se spustimo dole. Mora da smo govorili o samoj evakuaciji, da li
8 da počnemo sa evakuacijom, ko će šta raditi. O tome smo govorili s njime i onda
9 smo, kada nam je on dao zeleno svetlo, odvezli smo se. Ali mislim da je već pao
10 mrak kada smo se spustili tim strmim putem u Žepu. Mislim da je već bio pao
11 mrak.

12 P: Šta ste uradili kad ste došli u grad?

13 O: Sećam se da je bio mrak, da je bio potpuni mrak. Otišli smo do baze
14 UNPROFOR-a koja je bila u školi, u dvorištu škole, i tu smo se smestili. Tu su
15 se nalazili Ukrajinski vojnici. I, koliko se sećam, tu smo nešto pojeli uz sveće
16 sa glavnim ljudima sa bošnjačke strane, ljudima iz civilnog sektora. Sećam se
17 samo uopšteno da smo govorili o stanju stvari.

18 P: Da li se sećate imena nekih od tih Muslimana vođa?

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Jedan od njih je bio Hamdija Torlak.

2 P: Da li je gospodin Torlak bio na nekoj funkciji? Da li se sećate?

3 O: Ne sećam se više tačno na kojoj je funkciji bio, ali on jeste bio na
4 nekom rukovodećem mestu i s njime smo govorili o tome šta se dešavalo i rekli
5 smo mu šta ćemo mi uraditi i šta ćemo pokušati da uradimo i pokušati da sprečimo
6 i tako dalje. Dakle, objašnjavali smo koji je naš pristup. I sećam se da smo
7 govorili o tome kako je izgledao njihov život u tom izolovanom području.

8 P: Da li se tačnije sećate nečeg konkretnog što Vam je gospodin Torlak
9 rekao tokom te večere uz sveće?

10 O: Ne bih mogao sad da se setim ničeg više.

11 P: Da li znate zašto ste tamo sedeli uz sveće, a zašto nije bilo struje?

12 O: Koliko se ja sećam, nije bilo struje. Ukoliko je UNPROFOR imao neki
13 generator, ja ne znam da li su imali... u svakom slučaju, on nije funkcionisao.
14 Jedino čega se sećam je da je bio mrak. To je bilo jedno mesto gde mi nikada
15 nismo ranije bili i ušli smo dakle u to mesto gde nikada ranije nismo bili; ušli
16 smo po noći i nismo uopšte ništa mogli da vidimo kako je to mesto izgledalo i
17 kakvo je stanje. To je ono čega se sećam.

18 P: Kasnije ćemo možda govoriti o nekim od ovih ljudi, ali da li se
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 sećate da ste se te večeri ili kasnije sreli sa čovekom po imenu Hajdić /prevod
2 engleskog transkripta: "Hajrić"/?

3 O: Ne sećam se da sam se s njime sreo te večeri. Moguće je, ali mislim
4 da sam se sreo sa Hajdićem /prevod engleskog transkripta: "Hajrićem"/ koji je
5 bio i hodža i gradonačelnik. Hajrić, dakle. S njime smo se upoznali verovatno
6 kasnije. Možda nije bilo te večeri.

7 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Kad kažete "hodža", pod time mislite
8 svešteno lice?

9 SVJEDOK: [simultani prevod] Da.

10 G. THAYER: [simultani prevod]

11 P: Te večeri kada ste stigli, da li ste videli da se iz enklave odvoze
12 civili, u bilo kom trenutku od trenutka kada ste došli te večeri i kada ste
13 imali taj sastanak u centru grada?

14 O: Sećam se da kada smo tamo stigli po mraku, sećam se da su neka vozila
15 prošla pored nas. Sećam se da su to bilo više vojna vozila i moguće je da sam
16 video neke civile na njima. Nisam siguran. Sećam se da su prolazila neka vozila.
17 Toga se sećam.

18 P: Kada kažete "vojna vozila", da li mislite na vozila VRS-a ili
19 UNPROFOR-a?

20 O: Mislim na VRS, ali se ne sećam. Ne sećam se da je bilo masovnog
21 kretanja, premeštanja, autobusa, kamiona, bilo čega toga dakle sa civilima. Ja

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 bih se verovatno sećao toga da je to bilo. To nisam video.

2 P: Po Vašim saznanjima, kada ste te večeri bili u centru grada, koje
3 druge međunarodne organizacije su bile prisutne u Žepi?

4 O: Nijedna, samo UNPROFOR. Trebao bi da kažem da je UNHCR odbio da dođe,
5 kao i Međunarodni crveni krst čije učešće je bilo ograničeno u evakuaciji i
6 odnosilo se isključivo na evakuaciju ranjenih. Ja se ne sećam da su oni te
7 večeri bili tamo. Mislim da je UNPROFOR jedina međunarodna organizacija koja je
8 tamo bila.

9 P: Da li se sećate da su francuski vojnici u nekom trenutku stigli?

10 O: Ne sećam se da su tamo bili te večeri. Koliko se ja sećam, mi smo
11 stigli pre njih i bili smo sa Ukrajinacima. I to je to. To je sve čega se sećam.

12 P: U redu. Gospodine, Vi ste rekli da taj drugi put u Žepu je bio možda
13 23. jula. Sada bih Vam pokazao jedan drugi dokument, da vidimo da li Vam to
14 osvežava sećanje u pogledu datuma kada ste stigli u Žepu tog drugog puta.

15 Molim poslužitelja da mi pomogne. Molim da se ovo stavi na grafoskop. Za
16 zapisnik da kažem, to je R033795 do 3507 /u engleskom transkriptu: "R0433795 do
17 3797"/ i molim da se sada predoči 2. stranica ovog dokumenta koji se završava sa
18 ERN brojem 3796.

19 Predmet su pregovori o Žepi broj 6. Datum je 25. jul 1995. Uputio ga je
20 David Harland Johnu Ryanu. Molim da se pokaže šta je dole. E, tako.

21 Molim da pročitate prva tri pasusa. Tu piše:

22 "Nakon sinoćne poruke Ukrajinaca u kojoj se kaže da su lokalni Bošnjaci
23
24
25
26
27
28
29
30

1 prihvatili uslove, što znači da se predaju i da se vrši evakuacija džepa
2 žepa. Ja sam zatražio od Viktora Bezruchenkog i Eda Josepha da odmah otputuju za
3 žepu."

4 U drugom pasusu se pominje Amor Masović /?Mašović/. Da li je to onaj
5 Masović koga ste ranije pomenuli?

6 O: Da.

7 P: A u trećem pasusu se kaže:

8 "U 11 sati ujutro, Viktor Bezruchenko me je pozvao iz Lukavice i rekao
9 mi je da je video koji su elementi sporazuma koji je potpisao Rajko Kusić i
10 Torlak Hamdija."

11 Da li se sećate da ste ikada videli primerak ovog sporazuma?

12 O: Mislim da jesam. Teško mi je da se prisetim tačne prirode tog
13 dokumenta, ali se sećam da smo ga pogledali. Prenoćili smo na Palama i onda smo
14 počeli da ga gledamo kada smo išli ka kasarni u Lukavici. Tako da smo vrlo
15 verovatno videli zapravo taj dokument.

16 P: Nakon što ste pogledali ovaj dopis, da li događaji koji su navedeni
17 odgovaraju događajima koji su se odigrali?

18 O: Da.

19 P: A ovaj datum, 25. juli, da li Vam se čini da je to tačan datum tih
20 događaja?

21 O: Verujem da da.

22 G. THAYER: [simultani prevod] U redu. Hvala, gospođo poslužitelju.
23 Završili smo s time.

24 P: Prenoćili ste u toj školi i tako dolazimo do sledećeg dana, 26. jula.

25

26

27

28

29

30

1 Recite sudijama šta ste tog dana radili.

2 O: Sećam se da smo se probudili u toj školi koja je na izvesnoj padini i
3 onda smo se spustili... To je zapravo bio prvi put da smo zapravo videli Žepu
4 jer smo tamo došli po noći i tada smo mogli da vidimo u kakvom je stanju to
5 mesto. Bilo je tragova granatiranja zgrada, no to nije bilo iznenađujuće za nas
6 koji smo toliko bili u Bosni. No, prizor kojeg se zaista sećam je da sam već
7 ujutru video tu koncentraciju žena u centru grada; bio je neki mali centar u
8 gradu. I nismo znali šta ćemo morati da radimo. Mislimo smo da ćemo morati da
9 zaobilazimo /prevod engleskog transkripta: "obilazimo/ i da izvlačimo ljude iz
10 kuća, ali veliki broj njih se već bilo okupio u tom centru grada. To je prvi
11 prizor koga se sećam.

12 P: Opišite nam kako su izgledali i kako su se držali.

13 O: Bili su veoma mirni. Držali su u zagrljaju decu i bili su uopšteno
14 veoma mirni. Oni su izgledali kako izgledaju ljudi u izolovanim mestima u vreme
15 rata, tako da tu ništa nije bilo iznenađujuće, ali bili su relativno mirni kada
16 smo se sreli s njima i mi smo se predstavili.

17 P: Molim da nam opišete šta ste zatim radili.

18 O: Da. Kao što sam rekao, dve glavne stvari koje su mi bile na umu /kako
19 je prevedeno/. Jedno je bilo uputstvo UNHCR-a, a drugo je bilo moje iskustvo iz

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Tuzle sa ženama iz Srebrenice. Mislio sam, dakle, na tu odgovornost i pitanje da
2 li hoće da idu po slobodnoj volji. Tako da smo uzeli hartiju, olovku i pokušali
3 da zapišemo njihova imena. I onda smo Viktor i ja počeli da postavljamo pitanja
4 u vezi sa time da li žele da idu dobrovoljno. Dakle, išli smo od osobe do osobe
5 i pitali ih: "Da li idete po vlastitom nahođenju?" I žene su odgovarale: "Da."
6 Onda bi smo otišli do sledeće osobe i onda bi ona rekla "da" i onda je sledeća
7 rekla da i tako je to trajalo sve dok nismo razgovarali sa 15 ili 19 žena i onda
8 nam je ta žena jedna rekla: "Ne, ja ne odlazim po vlastitom nahođenju. Ja želim
9 da ostanem, ali ko će me zaštititi?" Onda je počela da plače i onda su sve
10 počele da plaču i tada smo shvatili da je besmisleno to što radimo i da zapravo
11 samo pogoršavamo njihovo stanje. Premda su se onda mirno držale, to pitanje koje
12 smo postavljali je samo pogoršavalo stanje i njima je bilo sve teže i teže zbog
13 toga.

14 P: Na osnovu onoga što ste videli, kakav ste utisak stekli u pogledu
15 toga da li su te žene želele da ostanu ili da odu?

16 O: Utisak je bio jasan. To je bio njihov dom, ali su bile potpuno
17 prestrašene da ostanu. I trebalo bi još da kažem da, s vremena na vreme - ne
18 veoma često, ali s vremena na vreme - bi jedan srpski džip sa srpskom zastavom
19 projurio i onda bi se vratio. To se nije stalno dešavalo, ali povremeno bi

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 srpsko vozilo sa zastavom prošlo. I čim bi videle to vozilo, čuli bi se jecaji
2 straha, svaki put kad bi videli to vozilo sa zastavom. Tako da nam je bilo jasno
3 da, uprkos tom prvobitnom mirnom držanju kako smo ih ugledali ujutro, među njima
4 je vladao istinski strah. Ti ljudi su želeli da ostanu, ali bili su prestrašeni
5 šta bi bilo s njima ukoliko ostanu.

6 P: Tokom tih prvih susreta sa ženama ili kasnije tokom tog dana ili
7 sledećeg dana, da li ste saznali da li su meštani Žepe dobili bilo kakve
8 informacije o sudbini muškaraca iz Srebrenice?

9 O: Znao, meni je teško toga se sjetiti, ali moguće je da sam s ljudima
10 o tome razgovarao. Meni nije bilo očigledno da su oni to znali, ali oni su bili
11 svjesni toga što se dogodilo u Srebrenici i bili su vrlo uznemireni. Možda sam
12 susreo nekoga tko je rekao da je iz Srebrenice, ali ne sjećam se nekog
13 konkretnog razgovora gdje bi mi meni netko rekao: "Ja sam došao iz Srebrenice.
14 Ja sam vidio to i to."

15 P: Molim Vas, nastavite opisivati događaje toga dana /prevod engleskog
16 transkripta: "26. jula"/.

17 O: Pa, koliko se ja najbolje mogu sjetiti, mi smo započeli s evakuacijom
18 čim su stigla vozila, a to je zapravo bio srpski dio operacije. Oni su dovezli
19 autobuse. I u jednom trenutku, francuski vojnici su stigli, sa kojima smo mi

20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 počeli surađivati. No, logistički, to je bilo dosta komplicirano zato što je
2 postojala samo jedna makadamska cesta koja je vodila u Žepu i koja je bilo vrlo
3 strma, tako da su se sva ta vozila morala spuštati, okretati, prije no što su ih
4 mogli poslati ponovno natrag. Tako da je to logistički bilo dosta komplicirano.
5 Koliko se sjećam, ti autobusi su stigli i mi smo pokušavali učiniti sve što
6 možemo da te žene što mirnije uđu u autobuse i pri tom smo nastojali popisati
7 sva imena. A kada su stigli francuski vojnici UNPROFOR-a, od njih smo molili da
8 prenose informacije o tome koji autobus sa koliko ljudi je otišao s lica mjesta.
9 Dakle, to je bio naš ključni zadatak. To je bilo vrlo stresno. To je svakako
10 bila komplicirana operacija i vladala je dosta velika napetost.

11 I htio bih dodati da je istovremeno trajala i druga operacija sa teško
12 ranjenim muškarcima, dakle vojnicima koji su bili ranjeni i ljudima nastradalim
13 u granatiranju, i postojao je dogovor da će se ti ljudi evakuirati odvojeno.
14 Sjećam se da je tamo bio jedan srpski vojni liječnik, kao i jedan francuski
15 liječnik iz UNPROFOR-a i ta dvojica liječnika pregledavali su te ranjene i
16 utvrđivali jesu li oni dovoljno teško ranjeni da bi mogli ući u tu drugu
17 evakuaciju. Oni koji su bili lakše ranjeni, evakuirali su se na jedan /prevod
18 engleskog transkript: "različit"/ način od ovih koji su bili teško ranjeni. Tako
19 da su Francuzi, u toj izdvojenoj evakuaciji, radili na evakuaciji ranjenih ljudi

20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 i koliko se sjećam, tamo je bio i predstavnik Međunarodnog crvenog križa.

2 P: I temeljem Vašeg iskustva, je li sudjelovanje Međunarodnog crvenog
3 križa izlazilo iz okvira pomoći u evakuaciji tih teško ranjenih ljudi?

4 O: Ne. Ne sjećam se toga. Koliko ja se sjećam, njihova je uloga bila
5 ograničena samo na ovu evakuaciju.

6 I htio bih dodati da kada su izvukli taj konvoj s ranjenicima, to je
7 dovelo gotovo do pobune u gradu, jer morate se sjetiti toga da su neki autobusi
8 s civilima već otišli. Onda je došlo do tog vojnog pokreta kojim su odvođeni
9 ranjenici, a žene - a bilo ih je više tisuća - koje su ostale tamo, mislile su
10 da je sada sve gotovo i da više nema evakuacije i one su sa svih strana počele
11 navirati i blokirale su konvoj i bile su u potpunoj panici jer su smatrale da će
12 biti ostavljene. I to je nešto čime sam se ja već na više mjesta u Bosni morao
13 baviti, tim stanjem panike, i trebalo je dosta vremena da se te ljude smiri, da
14 im se kaže da ih nitko neće ostaviti, da će doći još autobusa i da smo morali
15 prvo jedne autobuse pustiti van da bi mogli drugi doći, budući da imamo samo
16 jednu cestu na raspolaganju, i tako dalje. No, toga se jasno sjećam. To je bila
17 vrlo kritična situacija.

18 P: Spomenuli ste francuska vozila. Sjećate li se kakve vrste su bila ta
19 vozila?

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: To su bila vozila, po svoj prilici, Sektora Sarajevo i to su vozila
2 koja su oni nazivali "VAB", što je zapravo francuska skraćenica za oklopni
3 transporter.

4 P: Spomenuli ste autobuse koji su stizali.

5 O: Pa autobusi. Morao bih reći, međutim, da je tamo bilo i kamiona. Nije
6 bilo samo autobusa. Dakle, korištena su sve vrste vozila koje možete koristiti
7 da se odvozilo ljude.

8 P: Sjećate li se tko je vozio te ljude? Je li u tome sudjelovala neka
9 kompanija /kako je prevedeno/?

10 O: Pa, koliko se ja sjećam, vozili su uglavnom Ukrajinci, ali katkada su
11 vozači bili mještani Srbi; neki jesu bili vojnici, neki nisu. I sjećam se da
12 nije bilo dovoljno Francuza kako bi na svakom vozilu bio netko tko bi bio
13 pratnja za to vozilo. Tako da se sjećam da nije na svakom autobusu postojala
14 pratnja francuskih vojnika. A isto je vrijedilo i za Ukrajinke jer Ukrajinci su
15 morali ostati u Žepi. Tako da su samo Francuzi odlazili u pratnji autobusa, a
16 mislim da ih nije bio dovoljno za sve autobuse.

17 P: Znete li odakle su stigli ti autobusi i kamioni; na koji način su
18 bili sakupljeni?

19 O: Ne znam. Mi nismo imali te informacije jer to je bio dio operacije
20 kojom su rukovodili Srbi. Tako da ne znam odakle su nabavili ta vozila.

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Jeste li toga dana vidjeli generala Tolimira?

2 O: Koliko se sjećam, sve je to trajalo dva dana, ta operacija. Vidio sam
3 generala Mladića jednog dana, u to sam siguran. A generala Tolimira sam
4 najvjerojatnije vidio oba dana, ali se definitivno sjećam da sam s njim
5 razgovarao drugi dan. No, ne mogu se sasvim sigurno sjetiti je li to bilo prvog
6 ili drugog dana, ali svakako sam ga vidio u tom razdoblju.

7 P: A što je on radio?

8 O: General Tolimir je nadgledao situaciju. On je nadzirao što se događa.
9 Bilo je i drugih srpskih oficira koji su u tome sudjelovali i koji su bili u
10 kontaktu sa zapovjednikom Armije, a to je bio Avdo Palić. Dakle, postojao je
11 kontakt između Palića i nekih drugih srpskih oficira, kao i Mladića i Tolimira
12 koji su bili tamo i koji su aktivno nadzirali cijelu situaciju.

13 P: Spomenuli ste zapovjednika Palića. Možete li opisati svoje kontakte s
14 njim i što je on radio?

15 O: Da. Mi smo pukovnika Palića vidjeli ne prvog dana kada smo stigli,
16 nego drugoga dana kada smo evakuirali žene i djecu. On je se prema nama ponašao
17 prilično hladno. On je smatrao da je UNPROFOR njih iznevjerio. Mi smo njemu
18 objasnili sve što smo mogli, da je naš posao bio da sada ljude izvučemo na što
19 sigurniji način. Dakle, na početku, mi nismo mnogo s njim razgovarali, no
20 kasnije, mislim najvjerojatnije navečer, razgovarali smo o razmijeni
21 zarobljenika, kako se to odvija i o različitim drugim pitanjima. I bio sam sa

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 njim u jednom trenutku kada je on zapravo neočekivano se našao na jednom
2 sastanku sa srpskim oficirima i tu se raspravljalo o tome tko je bio odgovoran
3 za što u tom ratu. I ti srpski oficiri su govorili Paliću: "Avdo, Avdo." A on bi
4 njima objašnjavao svoju verziju. No, mi smo sami s njim razgovarali o razmjeni
5 zarobljenika i o tome kako se stvari odvijaju u Sarajevu.

6 P: Na temelju onoga što ste Vi vidjeli, da li biste mogli reći kakav je,
7 po Vašem mišljenju, bio zapovjednik, gospodin Palić?

8 O: Možete li biti konkretniji u Vašem pitanju?

9 P: Pa da. Možete li opisati na koji način se zapovjednik Palić ponašao
10 tijekom te operacije 26-og i 27-og?

11 O: Pa, po mojem mišljenju, s obzirom na situaciju u kojoj on nije bio u
12 brojčano slabijem položaju, nego je bio jednostavno sam - nije bilo drugih
13 vojnika oko njega - i on je imao kontakte sa cijelim tim vojnim rukovodstvom
14 srpskim, potpuno sam. I ja sam bio prilično impresioniran njegovim nastupom. On
15 nije djelovao zastrašeno. On je bio usredotočen na situaciju. Trudio se da se
16 stvari što sigurnije, ispravnije obavljaju. On ništa od nas nije posebno tražio.
17 Ni u jednom trenutku nije rekao: "Molim vas, možete li vi mene odavde izvesti?"
18 On nije nikakve takve razgovore sa nama vodio. On je bio čovjek s dignitetom. On
19 je bio cijelo vrijeme prisutan, sam, i nosio se s tom situacijom iako se nalazio
20 u vrlo nepovoljnoj poziciji.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Sjećate li se da ste vidjeli generala Smitha u samom gradu tijekom te
2 evakuacije?

3 O: Sjećam se da sam generala Smitha vidio kod OP2, dakle promatračnice
4 broj 2. Imali smo tamo sastanke s generalom Mladićem i, koliko se sjećam, ti
5 sastanci nisu bili u gradu nego na toj promatračkoj točki OP2.

6 P: Sjećate li se još nečega što Vam se zadržalo u pamćenju što se
7 odigralo tog dana, dakle tog 26. jula?

8 O: Mislite prvog dana?

9 P: Da, tog prvog punog dana koji ste proveli u Žepi.

10 O: Ne nužno u vezi s prvim danom. Neke stvari su se dogodile drugog
11 dana. Mislim da sam Vam kazao sve čega se sjećam.

12 P: Jeste li Vi ostali noćiti u ukrajinskoj bazi, odnosno u školi?

13 O: Da.

14 P: Sada smo stigli do 27. jula. Što se tog dana dogodilo?

15 O: Ono što bih još morao spomenuti, da dok smo radili na toj operaciji,
16 Francuzi su imali jedno vozilo pomoću kojeg smo mi mogli stupiti u telefonski
17 kontakt sa centralom u Sarajevu i u Zagrebu. Tako da smo mi imali neke
18 sporadične izvještaje o tome što se događa u vezi sa pregovorima o razmijeni
19 zarobljenika. A što se 27-og tiče, mi smo nastavili s tom operacijom. I kao što
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 sam kazao, provjeravalo se ranjenike i oni za koje su liječnici utvrdili da su
2 teško ranjeni, oni su bili odvedeni.

3 A za ona za koje se smatralo da nisu teško ranjeni, oni su ostali u
4 gradu. Dakle, oni su bili tamo i stalno iznova k nama je dolazio jedan od njih,
5 koji je izgleda bio glasnogovornik tih ljudi, i od Viktora i mene tražio da ih
6 se evakuira zajedno sa tim ženama i djecom. Mislím da mu je ruka bila u zavoju i
7 on je vrlo često nama pristupao i prekídao nas u našem radu dok smo mi
8 pokušavali evakuirati te žene i djecu. I on je stalno ponovno tražio da se i
9 njih evakuira. I na koncu, ja sam sreo generala Tolimira i sjeli smo u gradu -
10 ne u toj školi nego u gradu na jednu klupu - i pitao sam ga možemo li mi ove
11 lako ranjene staviti u isti konvoj, odnosno evakuirati ih istim konvojem kao i
12 druge. I, koliko se sjećam, riječ je bila o posljednjem autobusu u tom konvoju.
13 I general Tolimir je rekao: "Možete." I, koliko se sjećam, ta osoba, taj njihov
14 glasnogovornik, glasnogovornik ranjenika, to je dočekao sa velikim olakšanjem.
15 Mi smo ih stavili u autobus.

16 I tamo je bio i jedan francuski vojnik, mislim da je bio major po činu,
17 i rekao sam mu, budući da sam bio prilično zabrinut, da svakako na tom autobusu
18 mora biti francuski predstavnik UNPROFOR-a i da jedan od oklopnih transporterá
19 francuskih mora pratiti taj autobus. I on je shvatio moju zabrinutost, složio se
20 sa mnom. Jedan francuski vojnik je ušao u taj autobus i, po mom sjećanju,
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 francuski oklopni transporter je otišao u pratnji tog autobusa.

2 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Joseph, upravo ste kazali da
3 kako biste uspjeli te ranjene ljude dobiti u autobus, Vi ste za to trebali
4 dobiti dopuštenje od generala Tolimira. A što se tiče toga da francuski vojnik
5 uđe u autobus i da francuski oklopni transporter prati taj autobus, da li ste i
6 za to tražili dopuštenje od generala Tolimira?

7 SVJEDOK: [simultani prevod] Ne. Želite li da Vam to objasnim?

8 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, da. Svakako.

9 SVJEDOK: [simultani prevod] Po našem shvaćanju, u tom trenutku cijela je
10 evakuacija bila ograničena na žene. A što će se dogoditi sa muškarcima, to je
11 ovisilo o pregovorima. Prisutnost UNPROFOR-a je bila dio sporazuma. Dakle, neke
12 od tih autobusa čak su vozili pripadnici Ukrajinskog bataljuna. Dakle, po našem
13 mišljenju, mi nismo morali tražiti dopuštenje da vojnik UNPROFOR-a uđe u autobus
14 jer su i u mnogim autobusima kojima su evakuirane žene bili isto tako pripadnici
15 UNPROFOR-a. I zato nisam smatrao da za to moramo dobiti dodatno dopuštenje.

16 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu, hvala.

17 Sada ćemo imati pauzu.

18 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim da svi ustanu.

19 ... Početak pauze u 10.29h

20 ... Sjednica nastavljena u 11.00h

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Izvolite, gospodine Thayer.
2 G. THAYER: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.
3 P: Dobro jutro, gospodine, još jedanput.
4 O: Dobro jutro.
5 P: Pre pauze smo govorili o lakše ranjenim muškarcima i ženama koji su
6 se ukrkali u autobus. Da li ste znali šta se desilo sa tim lakše ranjenim
7 muškarcima nakon što su otišli?
8 O: Rečeno mi je kasnije da je autobus zaustavljen nekoliko kilometara
9 izvan Žepe, da su stali na srpskoj kontrolnoj točki i da su oficiri srpske
10 armije, odnosno vojnici, ušli u autobus. Dakle, autobus je stao i muškarci su
11 izvedeni iz autobusa. Naređeno im je da izađu iz autobusa.
12 P: U koje vrijeme otprilike su ti transporti prestali taj dan?
13 O: Prestali su otprilike sredinom poslijepodneva. Tada je posljednji
14 konvoj izašao.
15 P: U toku ovoga perioda -
16 O: Ako bih mogao jednu stvar dodati, molim Vas. Pitali ste što sam
17 saznao o tome što se dogodilo sa ranjenim muškarcima koji su bili lakše ranjeni.
18 Ja sam rekao da sam kasnije čuo da su Srbi zaustavili autobus, a želio bih
19 dodati da su ti svi ljudi kasnije prijavljeni kao nestali.
20 P: Za vrijeme ovoga perioda od 25. jula nadalje, u onim prigodama kad
21 ste Vi bili u ukrajinskoj bazi u školi u središtu grada, možete li opisati
22 Sudskom vijeću da li je postojala sloboda kretanja, da li su se Srbi mogli
23 slobodno kretati u toj bazi Ujedinjenih naroda?
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Ta je sloboda bila gotovo potpuna. Ja se mogu prisjetiti da su se
2 kretali po bazi, ulazili, izlazili. Po mom sjećanju, bilo je to prilično
3 slobodno.

4 P: Spomenuli ste jedan ručak - vjerujem da je bio ručak - kada su tom
5 ručku bili prisutni vojnici ili oficiri Vojske Republike Srpske oko pukovnika
6 Palića. Jeste li vidjeli neke visoke oficire iz Vojske Republike Srpske od 25-og
7 nadalje, u toj školi?

8 O: Sjećam se da je general Mladić došao u nekom trenutku. Nije on bio na
9 tome ručku kojeg se ja sjećam. Mislim da nije bio taj dan na ručku, ali se
10 sjećam da je Mladić tamo bio. Mogu se sjetiti generala Tolimira koji je bio u
11 gradu. Možda je ušao u bazu, ali ne znam. Ali sigurno se sjećam da je general
12 Mladić tamo bio.

13 P: Možete li opisati što ste vidjeli? Što je radio general Mladić kad je
14 bio u gradu? Kako biste to opisali?

15 O: Njegovo ponašanje je bio trijumfalističko. On je promatrao uspjehe
16 svoje operacije i jednostavno je promatrao što se događa. General Tolimir je
17 više bio uključen u operacije. On je dio te cijele stvari - operacije. A on je
18 jednostavno okolo hodao. Toliko se mogu sjetiti.

19 P: Tko je kontrolirao tu operaciju kojom se izmjestila populacija?

20 O: Mi smo uvijek smatrali da je general Mladić onaj koji je imao najviši
21 autoritet.

22 P: A na terenu, tko je bio zadužen? Tko je imao kontrolu u gradu, onako
23 kao što ste to Vi vidjeli onaj dan kada je stanovništvo odvedeno iz grada? Što
24 Vi mislite?

25 O: Ja zapravo ne znam da je bio bilo koji pojedinac koji je bio prisutan
26 tamo cijelo vrijeme, netko tko je cijelo vrijeme nadgledao operacije. Nije bila

27

28

29

30

1 jedna osoba. Ponekad je Tolimir bio tamo, ponekad ga nije bilo. Bilo je i drugih
2 srpskih časnika koji su dolazili i odlazili, ali ja se jednostavno ne sjećam
3 kako smo komunicirali s njima. Ali vozila su dolazila, ljudi su ulazili, žene su
4 ulazile. Ne znam tko je bio naš kontakt cijelo vrijeme.

5 P: Ali na temelju Vaših observacija i kontakata sa različitim oficirima
6 Vojske Republike Srpske u tome periodu, da li Vam se činilo da je bilo tko od
7 njih, netko između njih, imao tu odgovornost da je bio delegiran kao zadužen za
8 te operacije u gradu, kao glavna osoba za te operacije?

9 O: Ne, ne. Ja znam da kad je general Tolimir bio tamo, da je on bio taj
10 koji je imao ovlaštenja. Ja sam zato razgovarao s njim o ranjenima. Ali ne mogu
11 reći da je on bio cijelo vrijeme tamo i cijelo vrijeme nadgledao tu operaciju.

12 P: 19. jula... Oprostite. 20. jula, kad ste prvi put ušli u Žepu i zatim
13 kad ste se 25-og vratili i ostali tamo nadalje, možete li reći Sudskom vijeću,
14 što Vam se činilo tko je kontrolirao promatračke položaje Ujedinjenih naroda
15 /prevod engleskog transkripta: "osmatračnicu broj 2"/?

16 O: To su bili srpski vojnici, nisu bili Ukrajinci. Ukrajinci nisu
17 kontrolirali.

18 P: 27-oga, zadnjeg dana, kad je stanovništvo odlazilo, jeste li vidjeli
19 Avdu Palića?

20 O: Da, vidio sam ga.

21 P: Možete li opisati kad ste ga zadnji put vidjeli? Kako je to bilo?

22 O: Kao što sam rekao, često smo razgovarali s njim, često smo
23 kontaktirali u tome periodu, naročito uvečer i u različita vremena za vrijeme
24 operacije. Zadnji dan bio sam u bazi i to nakon što je zadnji autobus otišao,
25
26
27
28
29
30

1 odnosno pošto je kraj konvoja otišao, mi smo se vratili iz središta grada, iz
2 enklave ušli smo u područje gdje je škola, gdje je bila baza UNPROFOR-a. Palić
3 je bio tamo unutar te baze, unutar tog dijela. Ja sam bio na telefonu,
4 razgovarao sam sa Zagrebom, sa mojim kontaktom u Zagrebom, u sjedištu
5 Ujedinjenih naroda. Ali nešto prije toga, Palić je rekao "Pogledajte!
6 Pogledajte!" i kao niotkuda, počela je nadirati srpska vojska, srpska pješadija
7 koja je preuzimala grad i koja je nastavljala svoj pohod prema brdima. I on je
8 rekao "Pogledajte!" i mi smo mogli vidjeti, pošto je zadnji autobus otišao, Srbi
9 su počeli ulaziti, najvjerojatnije kako bi slijediti muškarce koji su otišli
10 prema brdima.

11 I nakon toga, ja sam nazvao Zagreb da bih izvijestio časnika u bazi
12 UNPROFOR-a /prevod engleskog transkripta: "UN središta"/ u Zagrebu što se
13 događa. I dok sam ja razgovarao na telefon, možda na udaljenosti kao je od ovih
14 vrata ili nešto malo dalje do kapije, vidio sam dva srpska vojnika koji su došli
15 na kapiju, koji su se činili malo teže naoružani nego što bi bilo uobičajeno.
16 Izgledali su agresivno. Ponašanje im je bilo agresivno. Oni su pristupili i
17 zatražili od Palića... a Viktor Bezruchenko je došao do kapije - tamo je još
18 uvijek bila ta kapija neka - razgovarao je sa njima. Palić im je pristupio i oni
19 su odveli Palića. Ja sam u to vrijeme bio na telefonu i svjedočio sam tome;
20 vidio sam to i cijelo vrijeme sam mojem kolegi u Zagrebu govorio o tome što se
21 događa sa Palićem, u stvarnom vremenu.

22 P: Uputili ste nas na vrata koja vode u sudnicu. Možete li nam reći koja
23 je to udaljenost tamo gdje je bio komandant Palić?

24 O: Po mom sjećanju, to je možda bilo 30-ak metara, ali to govorim iz
25
26
27
28
29
30

1 svog pamćenja. Ali ono hoću reći je da sam jako dobro mogao vidjeti što se
2 događalo.

3 P: Što se onda dogodilo?

4 O: On je otišao s njima. Pitao sam Viktora što su htjeli, a Viktor mi je
5 rekao, koliko se sjećam, da su rekli nešto da se Palić ide sastati sa Mladićem,
6 da ga vode na sastanak s Mladićem. Ali njihovo ponašanje, to da su ga, na neki
7 način, zgrabili i kako su se ponašali, ja sam bio zabrinut radi svega toga i
8 Viktor je bio zabrinut. I nakon toga smo sjeli u auto i pošli za njima. Oni su
9 ga već odveli, bili su u prednosti. Mi smo pošli za njima. Nismo vidjeli njihovo
10 vozilo, ali kad smo se popeli na vrh kroz klanac na promatračko mjesto broj 2,
11 vidjeli smo da tamo Mladića nema i mi smo jasno i glasno pitali gdje je taj
12 čovjek, gdje je Palić. Mi smo pokazali da želimo znati što se događa.

13 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Ta dva vojnika koja su se pojavila na
14 kapiji, koji su bili teže naoružani nego što bi bilo uobičajeno i koji su
15 tražili da s njim pođe Palić, da li su imali neke oznake, neke -

16 SVJEDOK: [simultani prevod] Ne sjećam se. Ne mogu se sjetiti. A
17 udaljenost je bila takva da čak ih ne bih mogao razaznati kakve su to bile
18 oznake. A osim toga, nisam se na to usredotočio. Jasno mi je bilo da se oni
19 ponašaju agresivno - to mi je bilo potpuno jasno - da su bili odlučni da ga
20 odvedu. Nisu bili onako veseli, potpuno bezbrižni. Bilo je potpuno jasno da su

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 došli sa namjerom, vrlo jasnom namjerom, agresivnom namjerom, da ga zgrabe i
2 odvedu. A ne mogu Vam ništa reći o oznakama na njihovim uniformama.

3 G. THAYER: [simultani prevod]

4 P: Da li su ta dva vojnika rekli nešto što ste Vi mogli čuti?

5 O: Ne, ja sam bio predaleko da ih čujem. Viktor je s njima nešto
6 razgovarao, a ono što mi je rekao je to da su mu rekli da ga vode k Mladiću radi
7 nekih pregovora. Tako sam ja razumio Viktora, srž onoga što mi je Viktor rekao,
8 naime.

9 P: Na temelju Vašega iskustva, gospodine, to ponašanje, uniforme, oprema
10 koju su ti vojnici nosili, da li ste to ikad prije vidjeli? Da li ste to mogli
11 povezati bilo sa čime što ste nekad ranije vidjeli?

12 O: Po mom mišljenju, oni su bili srpski vojnici. Ja sam to jasno vidio.
13 O tome nije bilo nikakve sumnje. Kad smo stigli na promatračko mjesto broj 2,
14 ranije, dok je Mladić bio tamo, tamo su bili neki vojnici koji su također imali
15 slična oružja - ne AK-47, nego druga - i oni su isto bili agresivniji, tako su
16 se ponašali. Oni su bili na promatračkom mjestu broj 2. Da li su to bili isti ti
17 vojnici koje sam ranije viđao, pa su se pojavili na kapiji, ne mogu biti siguran
18 u to, ner znam.

19 P: Kad govorimo o pukovniku Paliću, što se kasnije dogodilo? Kad ste
20 došli na promatračko mjesto broj 2, što se dogodilo?

21 O: Nitko nam ništa nije rekao. Nikakvih informacija nismo dobili, koliko
22 se sjećam. Mi smo pokušali jasno i glasno dati svima na znanje da mi, kao
23 predstavnici Ujedinjenih naroda, želimo znati što se dogodilo s tim čovjekom

24
25
26
27
28
29
30

1 koji je s nama pregovarao, koji je pregovarao o evakuaciji na kraju konca. Mi
2 smo pokušali jasno svima dati na znanje da nas zanima gdje je on. Koliko se
3 sjećam, u tom trenutku nam nitko ništa nije rekao o njemu. Kao što sam rekao, ja
4 sam o tome već izvijestio u stvarnom vremenu. U trenutku kad se to događalo, već
5 sam to javio Zagrebu.

6 P: Gospodine, što ste onda napravili?

7 O: Mislim da smo se vratili u glavnu bazu UNPROFOR-a. Ne mogu se zapravo
8 sjetiti što smo radili. Tamo su i dalje bili neki Srbi. I moguće je da je to
9 bilo isti dan ili dan kasnije, mi smo se susreli u bazi sa pukovnikom Kusićem iz
10 Rogatičke jedinice. On je bio vrlo ozbiljnog izgleda i ponašanja. Pitali smo ga
11 o tome što se događa. On nije puno govorio. Ali sjećam se da smo se sastali u
12 bazi sa Kusićem.

13 Sjećam se još jednog događaja nevezanog. Neki vojnici su se muvali
14 uokolo i mi smo i s njima razgovarali pojedinačno.

15 P: Koliko se Vi sjećate, da li je Kusić igrao bilo kakvu ulogu u
16 odvođenju civila iz centra Žepe dok ste Vi bili tamo 26-og, 27-oga?

17 O: Ne, ne sjećam se da je on odigrao bilo kakvu ulogu. Ne sjećam se da
18 je on imao udio u bilo čemu. Po mom sjećanju, ne.

19 P: Dakle, tko je bio najviši srpski oficir kojeg ste Vi vidjeli, a koji
20 je bio uključen u tu operaciju da se stanovništvo izmjesti iz Žepe, u ta dva
21 dana dok ste Vi bili tamo?

22 O: Mladić i Tolimir.

23 P: Ovog zadnjeg dana, 27-og o kojem govorimo, jesu li mjesne vođe još
24
25
26
27
28
29
30

1 uvijek bile uključene? Da li su još uvijek pokušavali pregovarati o predaji
2 enklave, o rješavanju sudbine muškaraca iz Žepe?

3 O: Po mom sjećanju, što se tiče sudbine muškaraca, Palić je bio taj koji
4 je bio odlučan i koji je donosio odluku o tome; on je bio odlučan u tome, da to
5 provede. Znam da je bilo razgovora. Znam da je hodža, odnosno gradonačelnik,
6 razgovarao s nekim, da je on pokušavao nešto pregovarati i razgovarati sa
7 srpskim vojnicima. Je vjerujem da je razgovarao sa Mladićem na promatračkom
8 mjestu broj 2 kad sam ja bio tamo i kad je general Smith bio tamo. Ali meni je
9 bilo potpuno jasno da je Palić bio taj koji će odlučiti o sudbini muškaraca i
10 bilo mi je jasno da, osim što se mi brinemo da se žene evakuiraju što sigurnije,
11 moguće je da je on bio preokupiran sa sudbinom muškaraca. I razlog zbog čega je
12 on osao sam u gradu je bilo da nastavi raditi i pobrinuti se da muškarci izađu
13 sigurno iz grada. I, po meni, to je bio jedan jedini razlog zbog čega je on
14 stalno bio tamo, zbog čega je ostao, a nije se sakrio u šumi.

15 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dozvolite da nešto tu razjasnimo.

16 Govorimo o 27-om?

17 SVJEDOK: [simultani prevod] Da.

18 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Tko je od tih lokalnih čelnika, od
19 lokalnih vođa, osim Palića, tko je još bio tamo toga dana?

20 SVJEDOK: [simultani prevod] Ja vjerujem da je bio Hajrić koji je bio
21 tamo. Možda je i Torlak bio, ali ne znam, nisam siguran. Ali se sigurno sjećam
22 da je Hajrić tamo bio. Možda Torlak. Možda. To je ono čega se mogu sjetiti.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA KWON: [simultani prevod] Oprostite što Vas prekidam.
2 Gospodine Joseph - samo da pronađem gde je to - gospodin Palić je i
3 dalje radio na tome da se njegovi ljudi bezbedno odvedu. Gde su bili njegovi
4 ljudi?
5 SVJEDOK: [simultani prevod] Ja ih nisam video. Ja sam shvatio da su se
6 oni krili u brdima. Tako sam ja to shvatio. Možda sam ga čak i pitao.
7 SUDIJA KWON: [simultani prevod] Hvala.
8 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da li je on bio sa tim ljudima tamo ili
9 je bio u gradu?
10 SVJEDOK: [simultani prevod] Da li je prenoćio u gradu ili ne, ne znam.
11 Moguće je da je bio. Ne znam kako je on sebe shvatao, ali ako ste muškarac vojno
12 sposoban, onda su Vas ljudi u ono vreme shvatali kao vojnika. Sad, da li je on
13 tamo bio tokom noći ili ne, ne bih znao reći.
14 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu. Hvala.
15 G. THAYER: [simultani prevod]
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Gospodine, pre nekoliko trenutaka, rekli ste da ste bili sa generalom
2 Smithom i mislim da je gospodin Hajrić bio prisutan, na nekom sastanku. Da li se
3 sećate da li je to bilo 27-og?

4 O: Zaista me sećanje izdaje kad je reč o datumima. Moguće je da je to
5 bilo 27-og.

6 P: Molim da opišete taj sastanak sudijama.

7 O: Ja se sećam samo nekih konkretnih stvari, ali koliko se sećam, to je
8 bio sastanak između generala Smitha i generala Mladića i moguće je da je bilo
9 predstavnika civilnog rukovodstva. Moguće je, vrlo moguće, da je Hajrić bio
10 prisutan. I dalje se govorilo o statusu džepa i da li je došlo do kapitulacije,
11 da li se civilno rukovodstvo predalo i da li je to važeće ili ne. Ja se sećam da
12 su sa strane razgovarali sa generalom Smithom i raspravljali ukoliko je došlo do
13 predaje civilnog rukovodstva, da li to onda važi ili ne, da li je validno ili
14 ne.

15 P: U redu, gospodine. Sada bih Vam pokazao još jedan dokument. Molim
16 poslužitelja da mi pomogne. Za zapisnik da kažem da je ovo R012-101 do 3910 /u
17 engleskom transkriptu: "R012-3909 do 3910"/. To je 30. januara 2006.
18 obelodanjeno Odbrani i na ovo se pozivamo u više izjava i u pripremnim
19 beleškama. Naslovljeno je: "Pregovori o Žepi broj 10." Datum je 27. juli. Poslao
20 je David Harland. Upućeno je Johnu Ryanu. Molim da se pokaže donji deo.

21 I pogledajte prva tri pasusa. Onda se tu kaže da su pregovori na
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 sarajevskom aerodromu nastavljani u podne tog dana. I vidite u drugom pasusu
2 piše:

3 "U otprilike 2 sata popodne, Ed Joseph je pozvao iz Žepe i objasnio da
4 je većina civilna već evakuisana."

5 I zatim se kaže da lokalne vođe se sastaju sa generalom Mladićem
6 neposredno izvan džepa.

7 Gospodine, Vi ste nam maločas govorili o ovom sastanku i rekli da je
8 moguće da je održan 27-og. Gde je održan taj sastanak?

9 O: Taj sastanak je bio na posmatračkom mestu broj 2.

10 P: I zatim se dalje kaže da ste Vi shvatili da će lokalno rukovodstvo
11 raspravljati o sporazumu o predaji, bez pozivanja na Sarajevo.

12 Pogledajmo sad 2. stranicu, gospodine, da vidimo da li će Vam to
13 osvežiti pamćenje u pogledu datuma kada je održan sastanak. Piše:

14 "Oko 4 i 30 popodne, general Smith je pozvao iz Žepe, gde se sastao sa
15 generalom Mladićem, kako bi rekao dve stvari. Najpre, Srbi su Bošnjacima
16 odredili vremenski rok do 6 uveče, nakon čega muškarci koji se nisu predali će
17 biti napadnuti. Pod dva, tri lokalna mesna civilna lidera s bošnjačke strane su
18 vodili pregovore sa Srbima i potpisali, ili samo što neće potpisati, sporazum o
19 kapitulaciji."

20 Na osnovu ovog dopisa, da li Vam se čini da su tu opisani događaji o
21 kojima ste maločas govorili?

22 O: Da, da. I nadam se da je to u skladu s onime što sam ja izjavio.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Da li jeste?

2 O: Da. Po mom mišljenju, jeste u skladu.

3 P: Ja sam Vas možda pogrešno razumeo. Mislím da ste rekli: "Nadam se
4 da..."

5 O: Da. Rekao sam: "Nadam se da će i oni drugi koji će čitati moju izjavu
6 i ono što tu piše smatrati da je to dosledno jedno drugom, da je konsistentno."

7 P: Tokom tog sastanka, da li ste pružili bilo kakav savet generalu
8 Smithu?

9 O: Da, razgovarali smo. Budući da sam pravnik i radio sam kao advokat,
10 ja sam imao jednu knjigu kod sebe koja se je zvala *Dokumenti o zakonima*
11 *ratovanja*. Tu su navedene Ženevske konvencije i neki drugi pravni izvori. I
12 gledao sam šta tu piše jer je došlo do izvesne zabune i mislim da general Smith
13 nije baš bio siguran u pogledu svega ovoga jer bilo je nenormalno da se civili
14 predaju kada oni nisu šefovi države i nisu komandovali bilo kakvim vojnicima, a
15 zapravo smo govorili o predaji vojnika. Tako da sam ja postavio pitanje da li
16 oni imaju ovlašćenja da se predaju, budući da nisu komandanti. I ne znam da li
17 je to pisalo u Ženevski konvencijama ili negde drugde gde se kaže da ne mogu
18 civili da se predaju, već samo vojne vođe ili šef neke države. I general Smith
19 je to primio k znanju i bio je zahvalan što sam mu to pokazao. I tamo je takođe

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 bio prisutan i pukovnik Baxter, tokom tih razgovora..

2 P: Da li se sećate još nečega u vezi tog sastanka od 27-og? Ako ne,
3 preći ćemo na 28. juli.

4 O: Ne, ništa više. Znam da je u jednom trenutku, nakon toga, Hajrić -
5 verovatno je bilo zapravo odmah nakon toga - Hajrić i još par drugih su odvedeni
6 takođe. To je bilo nakon tog dana.

7 P: Bez obzira kog dana je to bilo. Ako niste sigurni u pogledu datuma,
8 da li je bilo 27-og ili 28-og ili nešto kasnije nakon 28-og, da li biste mogli
9 da nam kažete da li je makar bilo 27-og ili 28-og ili kasnije?

10 O: Nisam siguran. Verovatno nije bilo 27-og jer to se verovatno ne bi
11 desilo u prisustvu generala Smitha. I mislim da nisu tada odvedeni. Ali, s
12 obzirom da znamo da je sastanak održan 27-og, verujem da je to bilo 28-og, a
13 možda i 29-og. Isto toliko je moguće da je bilo 29-og.

14 P: U redu. Da govorimo sada onda o 28-om. Da li se sećate da ste s bilo
15 kime razgovarali u vezi sa sudbinom pukovnika Palića?

16 O: Da. Sećam se da prvo što sam uradio tog jutra je sledeće: mi smo bili
17 u radio vezi jer to je bila ukrajinska baza; oni su imali vlastite radio aparate
18 i bili su u vezi sa posmatračnicom broj 2. Tako da tu je bio jedan radio uređaj

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 UNPROFOR-a i ja sam pokušao i uspeo sam da stupim u kontakt sa generalom
2 Mladićem putem radio veze sledećeg jutra i da govorim s njime o pukovniku Paliću
3 i pitao sam: "Gde je pukovnik Palić?"

4 P: I kakav ste odgovor dobili?

5 O: Preko te loše veze, čini mi se da sam shvatio da je rekao da je
6 pobegao i ubijen. Ali s obzirom da je bio loš zvuk, nisam siguran da je to
7 rečeno jer je slična reč za pobeći i poginuti, slično zvuče te dve reči,
8 naročito kada je zvuk vrlo loš. I kasnije tog dana, to sam ispričao Viktoru i
9 nas dvojica smo otišli da razgovaramo sa Mladićevim prevodiocem da vidimo da li
10 je ona bila prisutna i da li bi mogla to da nam potvrdi. I ona je rekla da se
11 seća da smo nas dvojica razgovarali i pokušao sam da saznam od nje šta je Mladić
12 rekao. I mislim da je ona rekla da je rekao da je poginuo, da je ubijen. Tako se
13 ja toga sećam. No, postoji mogućnost da se nismo dobro razumeli.

14 P: Tada ili ranije, da li ste bilo kome u svom lancu komandovanja
15 podneli izveštaj o tome? Vi ste rekli da ste razgovarali sa Zagrebom dok se
16 dešavala njegova otmica, odnosno dok su ga odveli. Da li ste bilo kome rekli da
17 je Palić odveden iz baze UNPROFOR-a ili da li ste bilo kome govorili o Vašem

18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 razgovoru sa generalom Mladićem ili njegovim prevodiocem?

2 O: Da, jesam. Ja sam to raportirao našim ljudima u Sarajevu. Svakako,
3 da, jesam.

4 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U zapisniku, u 25. redu piše "Abdić".
5 Ne bi li to trebalo da bude "Palić"?

6 SVJEDOK: [simultani prevod] Da. Abdić je iz jedne druge dramatične priče
7 u kojoj sam sudelovao, iz jednog drugog mesta, iz jedne druge epohe.

8 G. THAYER: [simultani prevod]

9 P: Rekli ste da ste videli kada su odveli Hajrića. Molim da kažete
10 sudijama šta ste videli.

11 O: Teško mi je da se prisetim kog dana je to bilo i tačnih okolnosti tog
12 događaja, ali se sećam da je na posmatračnici broj 2 kasnije održan jedan drugi
13 sastanak, da je Hajrić bio prisutan, kao i još jedan čovek, kao i jedan
14 sredovečan muškarac, Bošnjak, kako se predstavio, koji je na neki način bio
15 izdvojen od ostatka ljudi iz žepe, bilo oni civili ili vojno sposobni. I on je
16 insistirao na tome da nije vojno sposoban, odnosno da nije godišta da može da
17 služi u vojsci. I tražio je da ga evakuišu. I sećam da se da je tu dakle bio
18 Hajrić i još jedan čovek i ovaj gospodin i mi smo imali sastanak sa zvaničnicima
19 VRS-a. Ne znam da li sa Tolimirom ili nekim drugim. I tada su odvedeni. To je
20 to. Tada su odvedeni. Toga se sećam.

21 P: Da li se sećate još nekih pojedinosti u pogledu toga šta je rečeno
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 gde su odvedeni i zašto?

2 O: Ne. Ništa nam nije rečeno. Nije rečeno: "A pa odvođe ih na sastanak."
3 Ništa nam nije tako bezazleno rečeno. Jednostavno su odvedeni. To je sve što
4 mogu da kažem. A kada smo mi naposljetku otišli iz Žepe, podneli smo izveštaj o
5 tome Međunarodnom crvenom krstu kako bi bili upoznati, kao i o svemu onom u
6 pogledu lakše ranjenih i tako dalje.

7 P: Da li se sećate kog datuma ste otišli iz Žepe?

8 O: Ne sećam se. Morao bih da pogledam neki dokument. Ovako se napamet ne
9 sećam. Znam da nam nije dopušteno da odemo odmah. Kada smo iz Sarajeva čuli da
10 neće doći do razmene zatvorenika i tada nam je rečeno da se vratimo i pokušamo
11 da odemo, nama nije odmah dopušteno da odemo. Srpska vojska nam nije dala
12 dozvolu da odemo, tako da smo tu ostali još neko vreme; ne znam koliko.

13 P: Da li ste bili onda tu zadržani na osmatračnici broj 2 ili u
14 ukrajinskoj bazi u školi?

15 O: Moguće je da je bilo i na jednom i na drugom. Sećam se da smo Viktor
16 i ja bili na posmatračnici broj 2, ali se takođe sećam da smo bili izvesno vreme
17 i ništa ne radili u gradu. Tako da, nakon što je Palić odveden i nakon što su
18 obavljani ti pregovori, ništa više nismo mogli da radimo, ni sa kim da
19 pregovaramo, ni sa jednom od strana. Tako da smo, moguće je, bili na oba mesta,
20 i na osmatračnici, i u gradu.

21 P: Kada ste otišli iz Žepe, po Vašim saznanjima, osim muškaraca iz Žepe
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 za koje ste čuli da su u brdima, da li je u enklavi bilo Muslimana?

2 O: Ne. Ne, koliko se ja sećam. Ne, po mojim saznanjima.

3 P: Gospodine, ja bih Vam sad pokazao jedan video snimak. Pogledaćemo
4 samo po par sekundi odlomaka iz video snimka. Ja sam obavestio moje kolege o
5 kojim vremenskim periodima u video snimku se tačno radi.

6 Molim da najpre pogledamo P02489. To je ERN broj V000-1355. Počevićemo u
7 11 minuta i 29 sekundi, tačci 82.

8 Da li pred sobom na ekranu vidite neku sliku?

9 G. THAYER: [simultani prevod] U redu. Onda možemo da pogledamo.

10 [Gleda se video-snimak]

11 PREVODILAC: Tužitelj nije uključio mikrofona.

12 G. THAYER: [simultani prevod]

13 P: Gospodine, zaustavili smo se na 12. minuti, 31.01. Da li prepoznajete
14 ovo što je prikazano na videosnimci?

15 O: Prepoznajem sve četiri osobe, a mogu imenovati tri.

16 P: Izvolite.

17 O: S lijeve strane prema nama je Torlak. S njegove lijeve strane, a naše
18 desne strane, je drugi jedan bošnjački vođa kojeg prepoznajem, ali čijeg se
19 imena ne mogu sjetiti. A leđima okrenuti prema nama, s njegove lijeve strane, s
20 desne je general Mladić i, ako ga prepoznajem odostraga, mislim da je ova druga

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 osoba s njegove lijeve strane general Tolimir.
2 P: A na kojoj je to lokaciji snimljeno?
3 O: To je promatračko mjesto 2.
4 G. THAYER: [simultani prevod] Molim nastavite.
5 [Gleda se video-snimak]
6 G. THAYER: [simultani prevod] Sada ćemo ubrzati snimku kako bismo
7 uštedjeli nekoliko minuta.
8 [Gleda se video-snimak]
9 G. THAYER: [simultani prevod]
10 P: Gospodine, zaustavili smo se na točki 15 minuta, 20 sekundi, točka 6.
11 Da li ovdje nekoga prepoznajete, u ovom kadru?
12 O: Mogu potvrditi da je ovo general Tolimir s lijeve strane od generala
13 Mladića. Za drugu trojicu nisam siguran. Možda je Kusić ovaj koji je na kraju,
14 koji ima brk, ali nisam sto postotno u to siguran.
15 G. THAYER: [simultani prevod] U redu.
16 [Gleda se video-snimak]
17 G. THAYER: [simultani prevod]
18 P: Sada bih Vam htio prikazati izvadak iz jedne druge videosnimke, a to
19 je P02491 koja nosi ERN broj V000-3142. Započet ćemo na točki od 45 minuta, 29
20 sekundi, točka 68.
21 [Gleda se video-snimak]
22 G. THAYER: [simultani prevod]
23 P: Gospodine, zaustavili smo se na točki 45 minuta, 30 sekundi, točka 4.
24 Prepoznajete li nekoga u ovom kadru?
25 O: Osoba, muška osoba, u uniformi u centru kadra je Avdo Palić.
26
27
28
29
30

1 G. THAYER: [simultani prevod] Molim da nastavimo.
2 [Gleda se video-snimak]
3 G. THAYER: [simultani prevod]
4 P: Nakon što ste vidjeli ovaj dio snimke, možete li identificirati koja
5 je ovo lokacija?
6 O: To je samo središte Žepe. To je negdje u blizini onog mjesta ili na
7 samom mjestu gdje smo organizirali evakuaciju.
8 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Nismo čuli gdje je konkretna lokacija
9 ovog kadra. Možemo li se na to vratiti, molim Vas.
10 G. THAYER: [simultani prevod] Da li mislite onaj kadar na kojem se vidi
11 pukovnik Palić?
12 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Ne. To imamo, ali onaj kadar u kojem se
13 vidi skupina ljudi koja stoji uz autobus i gdje ste Vi postavili pitanje
14 svjedoku. Da, to je točno ovo mjesto, 45.36.00.
15 G. THAYER: [simultani prevod] Zahvaljujem. A sada molim da se snimka
16 pusti od trenutka 45 minuta, točka 56, točka 00.
17 [Gleda se video-snimak]
18 G. THAYER: [simultani prevod]
19 P: Gospodine, zaustavili smo se na točki 46 minuta, 01, točka 4 /u
20 engleskom transkriptu: "46.14."//. Da li prepoznajete osobu u ovom kadru?
21 O: Da. Ovaj muškarac u svjetlo plavoj jakni je gradonačelnik hodža
22 Hajrić.
23 P: Imate li bilo kakvih informacija o sudbini gospodina Hajrića?
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Ne, iako znam da je na popisu nestalih. To je sve što ja znam. Za
2 njega se ne zna, koliko ja znam.

3 P: Jeste li sreli nekog od njegovih rođaka?

4 O: Da, jesam.

5 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Mogu li pitati što se dogodilo s
6 gospodinom Meekom?

7 G. OSTOJIĆ: [simultani prevod] Časni Sude, on danas radi u svojem uredu.

8 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu. Možemo nastaviti. A radi
9 zapisnika ću reći da je gospodin Ostojić kazao da je gospodin Meek otišao iz
10 sudnice zato što obavlja svoj posao u svojem uredu.

11 G. THAYER: [simultani prevod] Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

12 P: Dakle, ponovit ću svoje posljednje pitanje prije ovih tehničkih
13 poteškoća koje smo upravo riješili.

14 Imate li bio kakvih informacija u vezi sa sudbinom gospodina Hajrića?

15 O: Nemam. Koliko ja znam, on je na popisu nestalih iz Žepe i za njega se
16 ne zna. To su informacije kojima ja raspolazem.

17 P: Jeste li se ikad susreli s nekim rođacima gospodina Hajrića?

18 O: Da. U Sarajevu. Mislim da je to bilo 1997. Susreo sa se s njegovim
19 ocem koji mi je postavljao pitanja o njemu, jer pokušavao je prikupiti

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 informacije o tome što se s njim dogodilo. Mislim da je to bilo 1997., a bilo je
2 u Sarajevu.

3 P: Što Vam je on kazao?

4 O: Pa bio je prilično uzrujan. Bojao se najgoreg. Želio je da njegov sin
5 ne bude zaboravljen i tražio je informacije i da se i međunarodna zajednica
6 pobrine za to da se prikupe informacije o tome što se s njim dogodilo.

7 G. THAYER: /nedostaje simultani prevod/

8 SVJEDOK: [simultani prevod] Uz dopuštenje Suda, sada kada sam vidio
9 generala Mladića, to me je podsjetilo na nešto što bi moglo biti možda
10 zanimljivo Sudu. Ja ne znam da li to smijem reći, iako se ne radi o odgovoru na
11 izravno pitanje.

12 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Izvolite.

13 SVJEDOK: [simultani prevod] Sada kada sam vidio ovu snimku generala
14 Mladića, sjetio sam se jednog razgovora sa njim u jednom trenutku tijekom ovih
15 događaja, barem jednog razgovora o tome što se dogodilo s muškarcima i što će se
16 s muškarcima dogoditi i na koji način će biti riješeno njihovo prebacivanje i da
17 li je dogovoreno nešto u Sarajevu o tome. Jer ja sam bio zabrinut kako će se
18 cijela ta stvar sigurno razriješiti. I sjećam se da mi je general Mladić rekao
19 sljedeće... Ja sam njemu kazao: "Da li ćete Vi dopustiti ovim muškarcima da odu?
20 Oni će se spustiti s brda i UNPROFOR će biti ovdje i Vi ćete ih pustiti da odu?"

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 I sjećam se da mi je on kazao: "Da, pustit ću ih da odu, osim ratnih zločinaca."
2 A ja sam kazao: "To znači da ćete ih Vi provjeravati?" A on je rekao: "Da, ali
3 mi ne želimo ništa nažao učiniti onima koji nisu ratni zločinci." Dakle, to je
4 razgovor kojeg se ja sjećam.

5 G. THAYER: [simultani prevod]

6 P: A kakav značaj su za Vas imale te izjave generala Mladića? Što je za
7 Vas to značilo? Kakav ste Vi utisak imali?

8 O: Pa ja sam imao utisak da će to biti vrlo problematično i da će se ti
9 momci naći u vrlo opasnoj situaciji. To je značilo da će oni imati pristup tim
10 ljudima i po mojem utisku, ti ljudi su trebali završiti u zarobljeništvu, što
11 znači da bi cijela naša operacija bila dovedena u opasnost, a isto tako i
12 njihova sigurnost.

13 G. THAYER: [simultani prevod] Zahvaljujem, gospodine Edward.

14 Više nemam za Vas pitanja.

15 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala.

16 Mogu li zamoliti da dobijem procjenu koliko će trajati unakrsno
17 ispitivanje?

18 Gospodine Živanović?

19 G. ŽIVANOVIĆ: [simultani prevod] Otprilike 20 minuta.

20 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, to ste već i ranije rekli.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Biste li Vi kazali da je Vaš iskaz koji ste upravo dali zapravo niz impresija, a
2 ne točno sjećanje na stvari koje su se odigrale prije toliko vremena?

3 O: Gospodine, da bih ja mogao odgovoriti na Vaše pitanje, jedno
4 pojašnjenje: da li Vi od mene tražite da ja karakteriziram cijeli svoj iskaz ili
5 ovo što sam upravo sada kazao?

6 P: Cijeli Vaš iskaz.

7 O: Ne, gospodine, ja ne bih cijeli svoj iskaz okarakterizirao kao niz
8 impresija.

9 P: Nema nikakvog spora o tome da se Vi sjećate događaja od prije 12
10 godina. Vi niste koristili nikakve bilješke. Da li je to bilo namjerno? Je li
11 Vama netko kazao da ne koristite nikakve bilješke ili Vi niste radili nikakve
12 bilješke?

13 O: Koliko se ja sjećam, nisam vodio nikakav dnevnik u to vrijeme i
14 oslanjam se na vlastito sjećanje i na pripremu za ovo svjedočenje i na nekoliko
15 memoranduma UN-a.

16 P: I može se točno reći da postoje još nekoliko memoranduma koje je
17 prvenstveno napisao gospodin Harland, u kojima se djelomično govori o onome što
18 ste Vi njima kazali, no to svakako nisu detaljni dokumenti.

19 O: Nisu detaljni?

20 P: Pa ne u ulazi se u detalje.

21 O: Pa ti dokumenti su tu takvi kakvi jesu. Netko može smatrati da je
22 nešto detaljno opisano, nešto nije. Ali ono što ću ja reći jest da su točni
23 odrazi onoga što se u to vrijeme događalo.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Kada ste po prvi puta stigli u Žepu, jeste li sebe smatrali
2 objektivnim igračem u tim događajima u koje ćete biti upleteni?

3 O: Da, gospodine.

4 P: U potpunosti objektivni?

5 O: Da.

6 P: Pretpostavljam da ste neke pretpostavke ipak već imali i skupili
7 tijekom tri godine koje ste proveli u Bosni?

8 O: Pa ono što Vi nazivate pretpostavkama, odnosno preopterećenjem,
9 odnosno teretom, ja bih to nazvao iskustvom. Ja mogu sa Vama razgovarati koliko
10 god želite o detaljima, ali što se tiče dinamike događaja, načina na koji se
11 postupalo, ja bih govorio o iskustvu.

12 P: Na primjer, jeste li Vi smatrali: "Ah, opet se ovo ponavlja. Ovo sam
13 već vidio. To sam doživio u Bihaću."

14 O: Što se tiče evakuacija, ne bih se prisjetio Bihaća. Ja sam sudjelovao
15 u evakuaciji sirijskih studenata iz Sarajeva 1992. i Hrvata iz Krajine koje je
16 bila pod kontrolom Srba 1993. Dakle, tu je bila riječ o evakuaciji i to su bile
17 moje najrelevantnije komparativne točke.

18 P: I 12 godina kasnije, da li Vi još uvijek sebe smatrate objektivnim
19 promatračem događaja koje ste opisivali posljednja dva sata?

20 O: Ja bih to rekao na sljedeći način: ja sam onoliko objektivni u odnosu
21 na te događaje koliko to mogu biti. I također bih kazao da sam ja ljudsko biće.
22 Imamo svi emocije, osjećaje. I uz to bih kazao da imam rijetku mogućnost, možda

23

24

25

26

27

28

29

30

1 i jedinstvenu mogućnost, a to je da sam sudjelovao u svakom sukobu na području
2 bivše Jugoslavije, s izuzetkom Slovenije; dakle, u svakom sukobu na tom
3 području. Dakle, mogao sam vidjeti sličnosti i razlike u odnosu na sukob između
4 Srba i Hrvata, unutarnjih sukoba Muslimana u Bihaću, sukoba između Srba i
5 Muslimana u Sarajevu i mogao sam se pozivati na ta iskustva. Ali što se tiče
6 mojih iskustava i osjećaja, mislim da se o tog mogu udaljiti kao analitičar.

7 P: Upravo ste nam kazali da je Vaša prvenstvena uloga u Žepi bila da
8 organizirate evakuaciju; je li to točno?

9 O: Da, gospodine.

10 P: A što je gospodin Harland, koji je bio Vaš nadređeni, Vama kazao da
11 trebate postići s tim u vezi?

12 O: Pa David zapravo nije bio naš šef. On je bio na drugoj razini, koliko
13 se sjećam, u Sarajevu. On je imao svoje područje odgovornosti, koliko se sjećam.
14 John Ryan je bio naš izravni nadređeni. Dakle, ja nisam pripadao Davidovom timu,
15 iako je on izvještavao prvenstveno o tom pitanju, budući da je u tome svemu
16 sudjelovao i odred iz Sektora Sarajeva, odnosno Francuzi. Tako da je David o
17 tome izvještavao. Ne znam da li sam Vam odgovorio na pitanje.

18 P: Prvo pitanje je: da li su Vam Vaši nadređeni bilo šta rekli šta treba
19 da postignete?

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Koliko se ja sećam, rečeno nam je... dobili smo vrlo malo uputstva
2 kojih se sada mogu prisetiti. Mi smo shvatili da će naša uloga biti da tamo
3 odemo. I jedan od razloga zašto smo Viktor i ja poslali upravo je bilo naše
4 iskustvo i pretpostavljalo se da ćemo znati šta treba da uradimo: da uspostavimo
5 vezu sa srpskom vojskom najpre, da isto tako uradimo i sa Armijom BiH i
6 predstavnicima civilnog rukovodstva, da uspostavimo vezu sa vojnim aspektima
7 UNPROFOR-a, odnosno UNPROFOR-om i drugim međunarodnim organizacijama. Ja se ne
8 sećam da je bilo nekih drugih uputstva osim toga da će doći do te evakuacije i
9 da treba da je koordinišemo. Možda je bilo nešto konkretno, ali se ne sećam.

10 P: Da li je slučajnost da je Viktor Ukrajinac i da će on lako biti u
11 kontaktu i komunicirati sa ukrajinskim vojnicima koji su tamo bili?

12 O: Ne znam da li je to bilo namerno urađeno. No, u svakom slučaju, bilo
13 je od koristi da je on tamo. E sad, da li je baš on radi toga poslat - vrlo je
14 moguće da je to bio razlog, ali Viktor, kao i ja, smo tamo bili od 1992. i on je
15 imao veliko iskustvo.

16 P: U kojoj meri ste bili upoznati sa konkretnim problemima koji su
17 postojali već duže vremena u enklavi? A pod time mislim da to nije bila
18 demilitarizovana zona na odgovarajući način, ako ne i uopšte nije bila
19 demilitarizovana.

20 O: U kojoj meri smo znali da nije demilitarizovana?

21 P: /prevod engleskog transkripta: "Da."/

22 O: Mi smo znali da je bilo borbi. Da, znali smo da je Armija BiH imala
23
24
25
26
27
28
29
30

1 naoružanje. To smo znali, jer smo u jednom trenutku predložili demilitarizaciju.
2 To nam je bilo jasno. Znali smo da Armija BiH ima oružje.

3 P: I da je bilo stalnih napada iz enklave ka srpskim metama izvan? Da li
4 Vam je to bilo poznato?

5 O: Ne, gospodine. Šta mislite pod time da je bilo "stalnih napada"?
6 Mislite pre -

7 P: Da, pre.

8 O: O tome ne bih mogao ništa da kažem. To ne znam. O tome ne bih mogao
9 ništa da kažem. Morate da shvatite da je moje učešće i u velikoj meri učešće
10 UNPROFOR-a u Žepi, počelo nakon događaja iz Srebrenice, dakle od 11. jula pa
11 nadalje. I tada smo se usredsredili na Žepu. Šta se dešavalo pre toga, ja ne bih
12 mogao ništa da Vam kažem.

13 P: Da Vas pitam jedno malo drugačije pitanje: da li ste znali da tokom
14 prvih šest ili sedam meseci 1995. godine, da li ste znali zašto je Srebrenica
15 takva bolna tačka VRS-u?

16 O: Za Srebrenicu da, ali ne i za Žepu. Ja sam bio u Sarajevu 1992.;
17 zatim sam bio u Kninu, a onda sam se vratio u Sarajevo i bio sam u Kiseljaku od
18 proleća 1993., odmah nakon što je general Morillon obavio onu čuvenu posetu i
19 kada su donete rezolucije o bezbednoj zoni i tako dalje. Ja sam bio upleten u
20 pitanje demilitarizacije Srebrenice.

21 P: Ali Vi niste imali slično učešće u pogledu žepe?
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Ne.

2 P: Ne bih dužio suviše na ovu temu, ali kad je reč o raportiranju i o
3 Vašem poznavanju o području na koje ste trebali da odete, šta ste saznali od
4 Ujedinjenih nacija?

5 O: Imali smo dnevne izveštaje o stanju stvari, imali smo i određene
6 *briefinge*, ali smo vrlo malo tamo bili prisutni. Samo je ukrajinski odred bio
7 tamo. Nismo imali predstavnika za civilna pitanja, premda, koliko se sećam,
8 tražili smo da nam Srbi dopuste da predstavnik za civilne poslove bude tamo
9 prisutan i mislim da smo samo u Goraždu uspeli da postignemo da predstavnik
10 civilne poslove bude tamo. Tako da smo samo manje bili upoznati o situaciji koja
11 tamo vlada.

12 P: Vi ste nam ukazali na to da je posmatračnicu broj 2 zauzela srpska
13 strana. Vi ste na tome insistirali tokom Vašeg svedočenja.

14 O: Pa ne znam da li sam insistirao na tome, ali to je bio moj jasan
15 utisak tada, da.

16 P: Pre nego što ste došli u enklavu, da li ste znali za poteškoće s
17 kojim je bio suočen Ukrajinski bataljon naspram bošnjačkih vojnika?

18 O: Kao što sam rekao tokom svedočenja, mi smo dobili izveštaj da im je
19 prećeno, pa čak i da su možda bošnjaci pucali na njih. No, bošnjačka strana je
20 to porekla, ali da odgovorim na Vaše pitanje, moj odgovor je: da.

21 P: Pa ja bih rekao da cela ta priča ide dalje.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Molim da se sada na ekranu predoči dokument 60132 /u engleskom
2 transkriptu: "6D132"/.

3 Zamoliću Vas da nam opišete ovaj dokument. Ne znam da li bismo ovo
4 nazvali "dnevni izveštaj", ali pri vrhu piše: "UNPROFOR". Datum je 17. juli.
5 Uputio ga je Ukrajinski bataljon-1/Sarajevo, uputio jednoj drugoj sarajevskoj
6 grupaciji.

7 Da li biste ovo nazvali dnevnim izveštajem o stanju?

8 O: Da. Rekao bih da je ovo taj dnevni izveštaj. Oni su ga na engleskom
9 nazvali *sync-rep*.

10 P: Da pogledamo šta piše u dokumentu. Stoji da je tu 21 čas. Piše:

11 "Na osnovu informacija koje smo dobili od Britanskog bataljona
12 posredstvom telefonskog poziva VSAT uveče 15. na 16. jula 1995., Bošnjaci su
13 uzeli kao taoca ukrajinskog potpukovnika /prevod engleskog transkripta:
14 "potpukovnika Batalina"/ i tražili da im se preda svo oružje, oprema i municija,
15 inače će ubiti ukrajinske vojnike. I nakon sat vremena, kada su neuspeli
16 pregovori, 60 muškaraca iz odreda specijalnih snaga i 100 iz redovnih jedinica
17 su ušli u ukrajinsku bazu i zaplenili svo oružje, vojnu opremu, vozila, municiju
18 i lekove. Strana BiH je podržala njihove akcije, otvaravši vatru na ukrajinsku
19 bazu. Ostala su samo četiri vozila, jedan rovokopač koji ne funkcioniše, jedna
20 cisterna, jedno vozilo i još jedan kamion. Usled lošeg kvaliteta vode, došlo je
21 do dizenterije."

22 Molim da pogledamo sledeću stranicu; i tu se navodi spisak zaplenjenih
23 vozila. Ja neću to čitati. To je očigledno, govori samo za sebe.

24

25

26

27

28

29

30

1 I molim da okrenemo dve stranice dalje. Tu se navodi spisak zaplenjenog
2 oružja i konkretno se navodi šta je zaplenjeno.

3 Da li ste Vi znali nešto o ovome?

4 O: Gospodine, ja se ne sećam konkretno ovog dnevnog izveštaja o stanju.
5 No, kao što sam ranije rekao, sećam se da je bilo tih optužbi da im je prećeno i
6 da je možda čak i izvršen napad na njih. Ali moj odgovor bi bilo: ne, ja se ne
7 sećam konkretno ovog dnevnog izveštaja o stanju.

8 P: Kada ste tamo stigli 20. jula, Vi zapravo niste imali tog dana
9 nikakve kontakte sa ukrajinskim vojnicima, zar ne?

10 O: Da li mislite na prvi put ili na drugi put?

11 P: Mislim na prvi put.

12 O: Prvog puta verovatno je bilo ukrajinskih vojnika na toj posmatračnici
13 broj 2, ali oni nisu bili važni za ono što smo tamo radili. Možda smo se
14 pozdravili. Tako da je moguće da smo imali nekakav kontakt, ali oni nisu tražili
15 da razgovaraju sa nama. I Viktor je tamo bio. On je bivši pripadnik ukrajinske
16 vojske i razgovarali su na ukrajinskom međusobno i pitao je o njihovom stanju
17 stvari, ali to nije prevashodno interesovalo Viktora niti je njih interesovalo
18 da razgovaraju sa nama, niti mene.

19 P: Da Vam najpre pitam sledeće: Vama nije rečeno da pitate ukrajinske
20 vojnike o tome šta je navedeno u ovom prilično iznenađujućem izveštaju?

21 O: To nije bila prevashodna tema našeg razgovora niti svrha, ali mi smo
22 sigurno znali za taj problem i, kao što sam rekao, ja sam imao bivšeg pukovnika

23
24
25
26
27
28
29
30

1 ukrajinske vojske koji je mnogo bolje nego ja mogao da razgovara sa svojim
2 bivšim saborcima i da se upozna sa njihovim stanjem. Ali ja se ne sećam da su
3 oni delovali očajnički i da su želeli to da nam kažu kad su nas videli.

4 P: Pa to je zapravo moje drugo pitanje. Na to ćemo doći za koji
5 trenutak. Ali moje prvo pitanje je sledeće: ovo je verovatno istinski autentičan
6 izveštaj koji je prosleđen ljudima koji su Vas poslali na ovu misiju. Ono što
7 mene iznenađuje je da informacija koja je navedena u izveštaju nije Vama
8 dostavljena, čoveku koji je i trebao da ode u enklavu, kako bi ste tačno znali
9 šta se tamo dešavalo.

10 O: Mislím da ste u pravu kada se koncentrišete na ovo pitanje. No da
11 stavimo ovo sve u kontekst: ja sam bio oficir za civilna pitanja. Ne zaboravite
12 koja je bila moja funkcija. Tako da moja dužnost nije bila da se raspitujem o
13 potrebama vojske. To nije bila niti moja uloga, niti Viktora, premda je on bio
14 ranije pukovnik u ukrajinskoj vojsci. Tako da to nije bila naša prvobitna svrha,
15 misija. Ali razumem šta hoćete reći. Ovo zaista jeste jedan bitan podatak.

16 P: Vi ste delimično odgovorili na moje drugo pitanje, a to je da se Vi
17 ne sećate da ste u bilo kom trenutku dok ste bili u enklavi čuli da su se
18 Ukrajinci požalili na bilo šta od ovoga što je navedeno u izveštaju.

19 O: Po svom najboljem sećanju, ja se ne sećam da... zaista nastojim da se
20 prisetim, ali mi smo bili smešteni s njima i ja bih to sve prepustio Viktoru da
21 o tome govori, jer on je bio nekada u ukrajinskoj vojsci. Ali ne sećam se ni da

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Viktor, niti da je bilo ko od njih, meni to rekao. Zaista, po svom najbolje
2 sećanju, ne sećam se da su mi tako nešto rekli.

3 P: Dok ste bili smešteni sa Ukrajinčima, sećate se da su imali vatreno
4 oružje, zar ne?

5 O: Da, koliko se sećam, imali su svoje oružje, da. Ne sećam se ničeg
6 konkretno, ali... teško mi je da se prisetim kojom vojnom opremom su
7 raspolagali.

8 P: Želeo bih da pogledamo jedan deo video snimka koji smo maločas
9 videli. Interesuje me onaj deo gde smo videli posmatračnicu broj 2 i prilaz
10 posmatračnici.

11 To je negde na 11 minuta i 35 sekundi u video snimku.

12 [Gleda se video-snimak]

13 G. JOSSE: [simultani prevod] Možda sada gledam jedan drugi video snimak,
14 no ostavimo ovo po strani. Nije to toliko važno. Preći ću sada na ovu drugu
15 temu. Možda ću se kasnije vratiti na ovo.

16 P: Želeo bih da Vas sada pitam o pregovorima koji su vođeni tamo i u
17 kojima ste Vi u izvesnoj meri učestvovali.

18 Rekli ste nam da je te pregovore prethodno vodio predstavnik civilnih
19 vlasti Bošnjaka i u onom prethodnom video snimku, videli smo Torlaka i čoveka
20 koga niste prepoznali, ali ja mislim da se on zove Kudovac /fon./ - on je bio
21 lekar. I rekli ste da je bilo delimično problematično to što su predstavnici
22 civilnih vlasti učestvovali u pregovorima, a ne vojnih vlasti.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Da objasnim: pukovnik Palić jeste učestvovao u pregovorima sa Srbima,
2 tako da nije da su samo civili bili u kontaktu sa srpskom vojskom; i pukovnik
3 Palić je učestvovao u razgovorima. Problem je bio predaja, pitanje predaje i da
4 li ti ljudi mogu da... da li su ovlašćeni da pristanu na predaju. To je bio
5 jedan aspekt tog problema.

6 P: Da li ste imali mogućnost da nasamo sa gospodinom Torlakom
7 razgovarate o tome šta on želi da postigne?

8 O: Verovatno sam imao mogućnost da to uradim, ali nisam siguran da smo
9 zaista i razgovarali nasamo, da budem iskren. Kada sam video Torlaka i kada smo
10 večerali, mi smo svi jednostavno pokušavali da žene izvedemo bezbedno iz
11 enklave. Ne sećam se da smo imali više razgovora nasamo, ako smo uopšte nasamo
12 razgovarali.

13 P: Ja prihvatam da je Torlak najpre želeo da civilno stanovništvo bude
14 evakuisano, ali nakon toga on je namerno otpočeo taktiku pokušavajući da
15 odugovlači sa Srbima, kako bi i vojno sposobni muškarci uspeli da pobjegnu, zar
16 ne?

17 O: Na osnovu čega bih ja tako nešto mogao da znam?

18 P: Pa možda Vam je rekao. Možda ste to spoznali i shvatili na osnovu
19 pregovora.

20 O: Ja sada pod zakletvom Vam kažem da se ne sećam da sam s njime
21 govorio, barem koliko se sećam, da sam govorio o njegovim motivima, taktici.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Iskreno rečeno, zaista se ne sećam takvog nečeg. Šta god da je imao na umu i
2 koji god da su bili njegovi motivi, šta god da je rekao, ja zaista sada ne mogu
3 da Vam /nerazgovjetno/ nešto kažem.

4 P: Onda ću Vam postaviti jedno s tim povezano pitanje.

5 Rekli ste nam da ste u Žepu otišli 20. jula i nakon toga ste se vratili
6 u Sarajevo i ponovno ste se vratili 26. jula. Tijekom tih šest dana, jeste li Vi
7 sudjelovali u bilo kakvim razgovorima sa bošnjačkim vodstvom na visokoj razini u
8 Sarajevu?

9 O: Mislim da sam se susreo sa Muratovićem.

10 P: I iz dokumenata proizlazi da je Muratović u velikoj mjeri sudjelovao
11 u ovim događajima. Jeste li Vi razgovarali s Muratovićem o onome što ste vidjeli
12 u Žepi?

13 O: Ja se ne sjećam o čemu smo tačno razgovarali. Znam da sam vidio
14 njegovo ime u nekim dokumentima kada su me pripremali za ovaj razgovor. No,
15 prvenstveno se razgovaralo o razmijeni zarobljenika. No, jesam li ja nešto rekao
16 o tome šta sam vidio na tom promatračkom mjestu 2, ne sjećam se. Ja čak nisam
17 niti ušao u Žepu tom prilikom. Prema tome, nisam imao što puno za reći.

18 P: Jeste li Vi razgovarali s njim o zabrinutosti lokalnog bošnjačkog
19 vodstva koji su pokušavali postići neki dogovor?

20 O: Ne. Nije se to pitanje pokrenulo. Ja mislim da ja čak toga u to
21 vrijeme nisam niti bio svjestan. Kada je tamo stigao general Smith, onda sam

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 ja po prvi put doznao nešto više o sadržaju tih razgovora i ne mislim da sam o
2 tome razgovarao sa Muratovićem.

3 P: Sljedeća stvar koju bi od Vas htio čuti jest: što Vi znate o borbama
4 u Žepi i oko Žepe? Ja ću Vama sugerirati da u različitim razdobljima su se
5 vodile žestoke borbe, s jedne strane sa Srbima i druge strane sa vojnicima
6 pukovnika Palića.

7 O: Ja ne znam ništa o tim borbama, ali da je sasvim sigurno dolazilo do
8 razmijene vatre, o tome nema sumnje.

9 P: Vi ste shvatili da su muškarci pobjegli u brda?

10 O: Da, gospodine.

11 P: 20. jula, rekli ste da ste shvatili da su se Srbi vojno angažirali,
12 da je bilo vojnih aktivnost s njihove strane. I znate li Vi gdje se nalazila
13 brigada pukovnika Palića u to vrijeme?

14 O: Ne, i ne znam što su oni u to vrijeme radili.

15 P: A kada ste se vratili 26-og i 27-og, isto pitanje.

16 O: Kada sam se vratio, vidjeli smo tamo pukovnika Palića u gradu, a
17 njegova jedinica, odnosno njegove vojnike nismo vidjeli, osim ranjenih. Ja nisam
18 išao se sa njima sastati u brda i ne znam ništa o uvjetima u kojima su oni bili.

19 P: Ja ću se vratiti na to pitanje za koji trenutak uz pomoć nekih
20 dokumenata. No, prije toga, gospodin Thayer Vam je postavio pitanje o pukovniku

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Paliću i o Vašoj ocjeni tog čovjeka. Vi ste bili prisutni kada je on bio
2 zarobljen. Jeste li u tom trenutku osjećali krivnju radi tih događaja i
3 činjenice da je on bio zarobljen?

4 O: Ne bih upotrijebio riječ "krivnja". Osjećali smo određenu odgovornost
5 jer to je bio prostor pod kontrolom UNPROFOR-a. UNPROFOR je organizirao
6 evakuaciju. Ovo je čovjek koji je bio jedan od sugovornika u tim događajima i
7 sada se njega zarobljava. Da, rekao bih da sam osjećao određenu odgovornost i
8 mogu Vam reći da to još uvijek osjećam.

9 P: Je li to osobna odgovornost ili odgovornost u ime Ujedinjenih naroda?

10 O: Rekao bih jedno i drugo.

11 P: A kako bi se manifestirala ta odgovornost?

12 O: Što time mislite?

13 P: Pa Vi ste rekli da osjećate odgovornost.

14 O: Pa od tog vremena ja sam pokušavao dužnosnike u međunarodnoj
15 zajednici upozoriti na to da postoji inherentna odgovornost za tu situaciju, da
16 je jedan čovjek zarobljen na području pod kontrolom UN-a i koje je on UN
17 proglasio sigurnosnom zonom, tijekom akcije koju je provodio UN. Susreo sam se
18 sa Palićevom suprugom, Asmom /u engleskom transkriptu: "Esma"/ i ja sam radio na
19 tome da joj organiziram sastanke sa dužnosnicima međunarodne zajednice,
20 uključujući i sa visokim predstavnikom.

21 P: Vi ste Raspravnom vijeću opisali svoje razgovore sa određenim brojem
22 Bošnjakinja prije njihove evakuacije i opisali ste Vaše pokušaje da doznate da

23

24

25

26

27

28

29

30

1 li one žele otići ili ne.

2 U kojoj mjeri ste tražili dopuštenje od Srba da možete razgovarati s tim
3 ljudima?

4 O: Pa zašto bih ja trebao dopuštenje od Srba da bih vodio te razgovore?

5 O: Ja ne govorim sada o tome jeste li Vi to dopuštenje trebali tražili
6 ili ne, nego me zanima jeste li ga tražili?

7 O: Pa odgovor je negativan. Ne, nisam tražio dopuštenje i nije bilo
8 nikakvih protivljenja Srba što smo to činili. Ja to ne bih niti prihvatio. Mi
9 smo sa njima razgovarali, i to od Mladića na dolje, o tome kako će se provesti
10 ta akcija i ja se ne sjećam zašto bih ja se i o tome s njima trebao
11 konzultirati.

12 P: Ova videosnimka koju smo vidjeli, žena kako ulaze u autobuse, među
13 njima i određeni broj muškaraca. To su bili stariji muškarci, je li tako?

14 O: Ne. Po mojem sjećanju, to su bili ovi lako ranjeni muškarci. Ne mogu
15 naravno isključiti mogućnost da je tamo možda bio neki stariji čovjek koji je
16 bio znatno stariji od dobi za vojsku. Ali ti lako ranjeni ljudi koji su
17 očajnički željeli izaći van tim autobusom i smatrali su očigledno da je to za
18 njih sigurnije nego da odu među svoje drugove koji su bili u brdima.

19 G. JOSSE: [simultani prevod] Je li ovo dobar trenutak za pauzu?

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da.
2 Imat ćemo pauzu od 25 minuta.
3 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim da svi ustanu.
4 ... Početak pauze u 12.28h
5 ... Sjednica nastavljena u 13.02h
6 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.
7 Izvolite sjesti.
8 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospođo Fauveau, izvolite.
9 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Časni Sude, ja bih željela samo
10 ispraviti jednu grešku u zapisniku. Kada ste mi Vi postavili pitanje koliko
11 smatram da će trajati moje unakrsno ispitivanje, ja sam rekla "jedan sat", a u
12 zapisnik je ušlo da nemam pitanja o unakrsnom ispitivanju. Dakle, htjela bih Vas
13 informirati o tome da imam namjeru ispitivati jedan sat.
14 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala. Ja sam Vas pratio na francuskom
15 jeziku, tako da nisam provjeravao transkript i shvatio sam da ste rekli da ćete
16 ispitivati jedan sat.
17 G. JOSSE: [simultani prevod] Ja sam također rekao da ću ispitivati 75
18 minuta, što nije točno ušlo u zapisnik.
19 P: Gospodine Joseph, htio bih Vam postaviti pitanje o Vašem razgovoru s
20 gospodinom Muratovićem. Je li Vam on kazao da je on taj koji vodi pregovore o
21 Žepi?
22 O: Bilo je jasno da je on igrao značajnu ulogu prilikom iskazivanja
23 stavova bošnjačke strane, svakako. No, je li se to odnosilo samo na pitanje
24 zarobljenika, nisam siguran. No, meni je bilo jasno da je on igrao značajnu
25 ulogu u odlučivanju kakav će točno biti njihov stav.
26
27
28
29
30

1 P: Jeste li znali na koji način je on kontaktirao, bilo sa gospodinom
2 Torlakom, bilo sa gospodinom Palićem?

3 O: Ne.

4 G. JOSSE: [simultani prevod] Htio bih Vam pokazati jednu videosnimku. Mi
5 mislimo da je to snimljeno 27. jula. Ta snimku koju Vam imam namjeru pokazati...
6 imate li je na ekranu?

7 [Gleda se video-snimak]

8 G. JOSSE: [simultani prevod] Da se ovdje zaustavi.

9 P: Ovo je vozilo Crvenog križa, je li tako?

10 O: Da, gospodine. Možete li ponoviti datum koji ste spomenuli?

11 P: Mi mislimo da je to 27. juli, a tu pretpostavku temeljimo na
12 činjenici da je ovo dio iz dnevnika, odnosno vijesti.

13 Da li čitate ćirilicu?

14 O: Da. Ovdje stoji "isti dan".

15 P: Dakle, ovdje stoji "isti dan, oko 17 sati", je li tako?

16 O: Da.

17 P: Ovo je dio vijesti i voditeljica vijesti kaže da je riječ o 27. julu
18 i zbog toga mi pretpostavljamo da je riječ o tom datumu.

19 O: Možete li mi pokazati još malo snimke?

20 [Gleda se video-snimak]

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. JOSSE: [simultani prevod] Možete zaustaviti.

2 P: Pretpostavljam da ste i shvatili što je tu rečeno.

3 O: Da, nije potpuno jasno, ali mislim da se govori o evakuaciji

4 ranjenika "jučer". Dakle, ovo u vezi s datumom je točno.

5 P: Koliko Vi znate, što tu radi vozilo Crvenog križa?

6 O: Koliko ja znam, oni su tamo bili kao sudionici u evakuaciji

7 ranjenika. Međutim, ovo je kod promatračnice 2, a mi smo bili dolje u gradu. I

8 moguće je da su se oni vratili do promatračnice 2, a mi to nismo znali.

9 P: Pa dajte to objasnite. Ja ovo ne razumijem.

10 O: Nije nužno Međunarodni crveni križ nama morao raportirati o svojim

11 kretanjima. Koliko se ja sjećam, uloga Crvenog križa u ovoj evakuaciji je bila

12 ograničena na evakuaciju ranjenika i oni su bili prisutni kada se vršila

13 selekcija, odnosno kada su jedan srpski vojni liječnik i jedan UNPROFOR-ov vojni

14 liječnik vršili selekciju.

15 Međutim, veći dio vremena mi smo proveli u središtu grada, a meni se

16 čini da je ovo snimljeno na promatračnici 2. Ovo je njihovo vozilo. Možda su se

17 tamo vratili i bili tamo prisutni. Ja ne mogu isključiti mogućnost da su bili

18 prisutni tamo. No, moje je sjećanje da je njihova uloga bila ograničena na

19 evakuaciju ranjenih. Moguće je da su bili tamo jer su možda anticipirali da će

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 doći do pokreta vojske i oni su u tome mislili da će možda na neki način i
2 sudjelovati.

3 P: U redu. To je sve u vezi s ovom snimkom.

4 Ono što bih sada htio čuti je sljedeće: 20. jula, kada ste otišli iz
5 Žepe?

6 O: Moram ponoviti, vrlo je komplicirano da Vam precizno govorim o
7 datumima, a kamoli o satima. Mislim da smo stigli negdje kasno poslijepodne, jer
8 smo morali proći kroz sve kontrolne točke, Rogaticu i tako dalje. Tako da smo
9 najvjerojatnije stigli negdje tijekom poslijepodneva. Onda smo proveli vrijeme s
10 generalom Mladićem i tako dalje. Dakle, to je moralo biti negdje dosta kasno,
11 ali svakako još nije pala noć kada smo 20-og otišli.

12 P: Možete li nam reći u koje vrijeme je u Bosni 20. jula sumrak?

13 O: Teško mi je to reći. Ne znam. 8 navečer, možda 8.30, možda kasnije.

14 G. JOSSE: [simultani prevod] Molim da sada pogledamo dokument 60133 /u
15 engleskom transkriptu: "6D133"/. Ovo je jedan sličan dokument UNPROFOR-a onome
16 koji smo već vidjeli i nosi datum od 20. jula 1995. Vrijeme možda katkada biti
17 važno.

18 I ako sa lijeve strane pogledamo, tu stoji: "19.30 ACC CLK".

19 O: Možete li mi reći točno o čemu govorite?

20 P: U lijevom donjem uglu stoji rukom upisano: "19.30".

21 O: Iskreno Vam moram kazati, ne znam točno što to znači. Moguće je da je
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 to vrijeme kada je dokument primljen. Ne znam. Ovo je vojni dokument. Mi nismo
2 koristili iste skraćenice.

3 P: A onda vidimo da stoji "Alpha" -

4 O: Točno.

5 P: 20, 1900B, juli 1995. Dakle, to znači da je ta poruka tada poslana,
6 odnosno 20. jula u 19 sati.

7 O: Točno.

8 P: Možete li reći što je ovo "DMZ Žepa"?

9 O: Pretpostavljam "demilitarizirana zona Žepa". Dakle, lokacija gdje je
10 sastavljena poruka.

11 P: A u poruci stoji: "Borbe između VRS-a i Armije BiH, uz korištenje
12 minobacača i 'SA'."

13 O: SA znači lako oružje.

14 P: Je li moguće da je tu riječ o vojnoj akciji koju ste Vi toga dana
15 vidjeli?

16 O: Da, to je vrlo moguće.

17 P: Prijedimo onda na dokument 6091 /u engleskom transkriptu: "6D91"/.

18 Čini se da je ovo napisano 50 minuta kasnije. Pročitat ću ovo sporo; upozoren
19 sam da prebrzo čitam.

20 "Tri ispaljenja iz minobacača usmjerena izravno na kasarnu ukrajinske
21 jedinice. Brojne eksplozije koje su Ukrajinci primijetili. Također je pogođen i

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 logor u kojem se nalaze ukrajinski vojnici, iz lakog naoružanja i teškog
2 naoružanja. Izvor vatre Armija BiH."

3 Dakle, tu očigledno su vladale borbe.

4 O: Da. I ako želite da Vam pomognem sa ovim skraćenicama, "COY" znači
5 "četa", a "HMG" znači "puškomitraljez".

6 P: Zahvaljujem. Sjećate li se Vi da ste razgovarali toga dana ili šest
7 dana kasnije sa Ukrajinčima o tome da je njihova baza se našla pod napadom
8 bošnjačkih vojnika?

9 O: Moram Vam reći da ne. Ja se ne sjećam takvog razgovora, a ne sjećam
10 se niti toga da mi je Viktor Bezruchenko, koji je bivši pripadnik ukrajinske
11 vojske, da mi je on nešto tako rekao. Dakle, to je ono čega se ja sjećam.
12 Jednostavno se ne sjećam takvog razgovora.

13 P: Pa da vidimo kako se stvari razvijaju. 6092 /u engleskom transkriptu:
14 "6D92"/ molim. Ovo je bilo istog dana u 20.26h. Pročitacu:

15 "Armija BiH puca na logor Ukrajinske čete iz puškomitraljeza. Bosanski
16 vojnici su bacili nekoliko ručnih bombi na ukrajinske vojnike. Ukrajinici su
17 zauzeli defanzivne položaje, ali još uvek nisu odgovorili na tu vatru. Situacija
18 je veoma kritična."

19 Vi se uopšte ne sećate da se ovo desilo tog dana ili kasnije?

20 O: Ne.

21 P: Objasnite nam da li Ujedinjene nacije to nisu prosledile ili smatrali
22 ste da to nije važno ili prošlo je puno vremena pa Vas je sećanje izdalo? Kako
23 objašnjavate da se toga ne sećate?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: S pravom postavljate to pitanje. Sve što mogu da Vam kažem je da se
2 toga ne sećam. Jednostavno se toga ne sećam. I moram da kažem da to ne znači da
3 nismo o tome razgovarali. Danas je 2007. godina, a ovi događaji su se odigrali
4 1995. Neki događaji su takvi da ih se živo sećam, a neki su zaboravljeni.

5 P: Da li se sećate da ste se sreli sa pukovnikom Palićem 20. jula?

6 O: Sećam se da se nismo sreli 20-og.

7 P: Pa možda će to biti relevantno za sledeći dokument, a to je 6D87. Ovo
8 je isti dan u 20 časova.

9 "Komandant bosanske brigade u Žepi, Avdo Palić, je objavio da ako
10 helikopter sa predstavnicima" - molim da se spusti dokument - "predstavnicima
11 isturenog komandnog mesta BHC, Ukrajinski bataljon 1, UNHCR, UNCRC i posmatrači
12 ne dođe u Žepu do 21. jula u 8 sati, Bošnjaci će ubiti Ukrajinke."

13 Najpre ova skraćenica "istureno mesto BHC".

14 O: To je istureno komandno mesto za Bosnu i Hercegovinu. To je štab
15 UNPROFOR-a u Kiseljaku.

16 P: Sledeće pitanje: da li ste u bilo kom trenutku znali da je pukovnik
17 Palić izneo ovakve pretnje?

18 O: Znali smo za tu pretnju jer se o njoj govorilo. Ne znam da li sam ja
19 na to ukazao, ali kao što se vidi iz onih dopisa i izveštaja, o tome je bilo
20 reči sa Silajdžićem koji je to porekao i rekao da tako nije. Ali uopšteno
21 govoreći, znao sam da se tako preti. Ja se ne sećam konkretnih dnevnih izveštaja

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 o stanju gde su Ukrajinci izveštavali šta se dešava.

2 P: Recite mi da li ne mogu ovako da Vas pitam. Tokom Vašeg glavnog
3 ispitivanja, Vi ste nam dali utisak da ste bili stava da ove optužbe o Palićevom
4 ponašanju su kontra optužbe srpske strane, kako bi se sakrile optužbe koje su
5 iznete na njihov račun. Ovo je potpuno sad drugačije, budući da ove optužbe
6 potiču iz samog Ukrajinskog bataljona, zar ne? Situacija je potpuno drugačija
7 sada.

8 O: Ja nisam pokušavao da te optužbe okarakterišem na ovaj ili onaj
9 način. Ja sam jednostavno rekao da smo znali za njih i da su nam na bosanskoj
10 strani rekli da to poriču, da poriču da je do toga došlo. Ne znam koje je istina
11 i ne znam da li su ovi dokumenti zaista ono na šta se možemo na koncu u
12 potpunosti osloniti.

13 P: A zašto ne bismo mogli da se u potpunosti oslonimo na njih?

14 O: Pa ne znam da li se u ovim izveštajima u potpunosti, sa apsolutnom
15 preciznošću, prenosi šta se stvarno dešavalo.

16 P: Ali nema sumnje da su jedinice UNPROFOR-a ovakve izveštaje
17 dostavljali?

18 O: To je tačno.

19 P: Ovi izveštaji nemaju poreklo u srpskoj propagandi, zar ne?

20 O: Niti ih je poslala srpska vojska. To je tačno. No bez obzira na to -

21 P: Ja svakako prihvatom da je ovo samo list hartije, da to ne znači da
22 je to istina. Ali da li kažete još nešto osim toga?

23 O: Ja kažem da čak i u ono vreme, sa apsolutnom preciznošću utvrditi
24
25
26
27
28
29
30

1 poreklo vatre i bilo šta u ovom izveštajima, ja ne bih mogao ništa više da Vam
2 kažem. To je sve što mogu da kažem. Ja ne znam da li je ovo apsolutno tačno i da
3 prenosi da se taj događaj zaista tako odigrao. Morali bismo detaljnije da
4 ispitamo, a ja svakako nisam u poziciji da na osnovu vlastitih spoznaja kažem da
5 se tako desilo ili nije.

6 P: Kada ste se vratili da organizujete evakuaciju, da li je uopšte bilo
7 važno na koji način se postupalo sa Ukrajinčima iz UNPROFOR-a i kako su s njima
8 postupale zaraćene strane? Da li je to bilo važno za Vas?

9 O: Možda će Vas iznenaditi, ali to nije bila naša prevashodna briga,
10 niti sam ja o tome razgovarao sa ukrajinskim vojnicima s kojima smo bili
11 smešteni. Ja se jednostavno ovoga ne sećam. Mislím da je u jednom izveštaju
12 pisalo da je otvorena vatra iz puškomitraljeza. To je svakako nešto što Vam
13 privuče pažnju i takav događaj ne zaboravljate, ali ja se ne sećam tog aspekta u
14 našim pregovorima, da smo o tome govorili tokom pregovora. Ja bih morao da se
15 oslonim na Viktora. On bi bio glavni izvor. Ja bih od njega tako nešto saznao.
16 Ali se jednostavno ne sećam da je to bila svrha nađe misije, niti da su
17 ukrajinski vojnici nama skrenuli pažnju na to. Ja ne mogu da isključim mogućnost
18 da se tokom razgovora o tome možda govorilo, ali se jednostavno ne sećam.

19 P: Još jedno pitanje u vezi s ovim dokumentom. Molim da ga ponovo
20 pogledate. Kako Vi shvatate šta piše u ovom dokumentu? Šta zapravo Avdo Palić
21 želi?

22 O: Pa prilično je jasno. On preti smrću jedinicama UNPROFOR-a.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Ali šta želi? Šta traži da se uradi kako ne bi ubijao ukrajinske
2 vojnike?

3 O: Na osnovu ovog dokumenta, on traži dolazak ovih predstavnika do
4 određenog vremenskog roka, do 21-og.

5 P: Da li ste znali da je uopšte postojao problem i pitanje odlaska tih
6 predstavnika i takvih stvari? Jer onda bismo mogli da utvrdimo da li je dokument
7 tačan. Ako Vi kažete da ste znali da je Palić to tražio, onda bi to dalo
8 određenu težinu sadržaju ovog dokumenta.

9 O. Ukratko da odgovorim: ne, ja ne znam za ovo. Čini se da je dokument
10 napisan 20-og, premda smo mi već tada bili tamo, a predstavnici čiji dolazak on
11 traži... većina nas je tamo već bila. Imali ste predstavnika UNHCR-a i
12 Međunarodnog crvenog krsta, a i mi smo tamo bili.

13 P: Budući da ste nam već objasnili i rekli, više ovih organizacija nije
14 želelo da pošalje svoje ljude tamo, zar ne?

15 O: Morali biste o tome da govorite sa njima, zašto nisu želeli da
16 pošalju ljude, ali na prvom sastanku jeste imali predstavnike UNHCR-a i Crvenog
17 krsta; dakle, tokom tog susreta 20-og. Jasno se sećam da su oni tamo bili prvog
18 puta, ali drugog puta UNHCR se nije vratio.

19 P: I rekli ste da Palić nije bio tamo?

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Da, to je tačno.

2 P: Idemo dalje. Pređimo sada na dokument 6D135. Ovo je jedan drugačiji
3 dokument. To je dokument UNPROFOR-a, izveštaj gospodina Harlanda gospodinu
4 Ryanu. Datum je 23. jul. Molim da pogledamo 2. stranicu, pasus u sredini. Tu se
5 govori o Vašem sastanku.

6 O: Koji je to datum?

7 P: 23. jul. Piše sledeće:

8 "Civilni poslovi su poslali tim ljudi u Žepu u četvrtak 20. jula, da se
9 sastanu sa generalima Mladićem i Tolimirom i razgovaraju sa bosanskih
10 komandantom Avdom Palićem."

11 Zaustavimo se tu. To je netačno, zar ne?

12 O: Ja se ne sećam da sam se s Palićem sreo 20-og. To je što mogu danas
13 da Vam kažem, u avgustu 2007. Ne sećam se da sam se sreo s Palićem.

14 P: Idemo dalje:

15 "Tim je potvrdio da je Žepa i dalje u rukama Bošnjaka. I dalje namerava
16 da pruža otpor, barem dok se Sarajevu ne ponude prihvatljivi uslovi."

17 Ko Vam je rekao da Bošnjaci i dalje nameravaju da pružaju otpor, ukoliko
18 niste razgovarali s Palićem?

19 O: Moguće je da smo to zaključili na osnovu onoga što su nam Srbi rekli.
20 To je moguća procena. Moguće je da smo to zaključili na osnovu onoga što su nam

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Srbi rekli tokom razgovora s Mladićem i vrlo je moguće da je on izneo vlastitu
2 isfrustriranost zbog toga što se oni protive.

3 P: Idem dalje:

4 "Takođe su saznali da dva civilna zvaničnika iz Žepe (gradonačelnik i
5 mladi doktor)" - zaustaviću se tu, to su očigledno gospodin Torlak i gospodin
6 Kudovac - "su se sreli sa generalom Mladićem u jednom trenutku prethodnog dana i
7 razgovarali o tome kako da se organizuje predaja i evakuacija, ali nisu mogli da
8 potvrde da li su prihvatili ili ne Mladićeve uslove o predaji. General Tolimir
9 je rekao timu za civilne poslove da će Srbi prihvatiti takav sporazum na osnovu
10 kojeg će muslimansko stanovništvo u Žepu moći da ostane pod uslovom da se
11 razoružaju."

12 Da li ste nama dosad spominjali bilo šta u vezi sa ovom poslednjom
13 rečenicom iz pasusa?

14 O: Ne.

15 P: Zašto?

16 O: Nije mi postavljeno pitanje o tome. Iskreno rečeno, ja ne mogu da se
17 prisetim svega dok me ne uputite na konkretan događaj, a na osnovu drugih
18 dokumenata možete videti da smo ja i David Harland sami predložili da se
19 postigne sporazum o razoružanju Žepe i na našu vlastitu inicijativu smo to
20 predložili i o tome sam razgovarao sa generalom Tolimirom. Tako da i ja sam
21 spreman da Vam kažem svega čega se sećam u pogledu toga zašto smo insistirali na
22 razoružavanju, zašto sam o tome govorio sa generalom Tolimirom i bilo kime
23 drugim. Ja ne bih mogao da Vam kažem zašto ovo konkretno nisam spomenuo, jer

24

25

26

27

28

29

30

1 jednostavno mi nije palo na pamet i iskreno rečeno, se ne sećam.

2 P: Nije li to zato što je Vaše svjedočenje zapravo više slijed
3 impresija, a ne konkretnih sjećanja?

4 O: Vi sada ponovno od svjedoka tražite da okarakterizira svoje vlastito
5 svjedočenje. Ja to neću učiniti. Ja ću Vam reći, gospodine, da ja Vama odgovaram
6 na pitanja kao i na pitanja tužitelja i kao na pitanja sudaca - najbolje što
7 mogu, 12 godina nakon tih događaja. Ali ja ću Vam reći: ako Vi želite nastaviti
8 razgovarati o razgovoru s generalom Tolimirom, konkretno o pitanju
9 demilitarizacije, ja ću to vrlo rado učiniti.

10 P: Ja prihvaćam da ste Vi u vezi s tim iznijeli prijedlog. Ja sam to
11 vidio u dokumentaciji koja mi je stavljena na uvid. Dakle, ja nemam namjeru
12 dalje o tome razgovarati i ako Vam to pomaže, prihvaćam sve što ste kazali.

13 Međutim, molim Vas, dajte pogledajte niže dolje u tom istom dokumentu.
14 Tu stoji:

15 "U petak, 21. jula, Bošnjaci u džepu zaprijetili su da će ubiti
16 ukrajinske vojnike u glavnoj bazi ukoliko UNPROFOR ne organizira sastanak između
17 lokalnih zapovjednika i Srba."

18 Dakle, ovdje se ponovno iznosi ta tvrdnja?

19 O: Da.

20 P: Pretpostavljam da je Vaš odgovor isti kao i prije, da se toga ne
21 sjećate?

22 O: Ne, gospodine. To ne bi bilo točno. Ja sam Vam kazao vrlo konkretno
23
24
25
26
27
28
29
30

1 da sam ja znao, i David i ja smo znali, da su iznošene takve prijetnje i o tome
2 se izvještavalo i u jednom Davidovom izvještaju gdje on također iznosi neke
3 stvari koje je kasnije Silajdžić nijekao. Ja ne želim komentirati koliko je
4 tačno to što je Silajdžić kazao. Ja ne želim tvrditi da mi to nismo znali. Mi
5 smo bili svjesni toga i mi smo u određenom stupnju znali za te prijetnje i za
6 činjenicu da je možda čak i došlo do ovakvih razmjena vatre.

7 P: Ja se ispričavam. U redu. Sada je sve potpuno jasno.

8 A sada molim da pogledamo dokument 6D144 /u engleskom transkriptu:
9 "6D134"/.

10 Ovo je jedan izvještaj UNPROFOR-a od 23. jula 1995. Molim da se malo
11 spusti niže tekst. Ovdje stoji: "U 08.00 sati pa do 08.40h." I stoji:

12 "U 8 sati izbile su borbe između VRS-a i BiH na području OP1. Obje
13 strane koristile su lako naoružanje, minobacače i puškomitraljeze."

14 Dakle, očigledno je da su u ovom trenutku trajale borbe. Razlog zašto ja
15 Vama pokazujem ovaj dokument jest zato što Vas želim pitati jeste li razgovarali
16 s Muratovićem o tim borbama koje su cijelo vrijeme trajale.

17 O: Ja Vam iskreno moram reći da se ne sjećam. Moguće je da jesmo, ali ja
18 se iskreno ne sjećam jesmo li ili ne. I na osnovi memoranduma koje sam ja vidio,
19 vidim da je ključna tema razgovora bila razmjena zarobljenika i pitanje

20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 političkog rješavanja položaja te enklave. To što se ja toga ne sjećam ne znači
2 da mi o tome nismo razgovarali i moguće je da je to pitanje prepušteno vojnim
3 predstavnicima UNPROFOR-a, da to rješavaju sa vojnim predstavnicima armije. I to
4 bi bila normalna procedura za takve situacije, da vojnici to rješavaju s
5 vojnicima. No, moguće je da se to pitanje pojavilo.

6 G. JOSSE: [simultani prevod] Molim da sada pređemo na 6D29. To je
7 dokument koji je Raspravno vijeće već vidjelo. To je jedan memorandum koje je
8 gospodin Harland uputio gospodinu Ryanu, od 26. jula. Kao što sam kazao,
9 situacija u Žepi. Molim da se spusti.

10 P: Ovdje stoji: "U 11.30 prošle noći, potpukovnik Baxter dao je sljedeću
11 ocjenu situacije u Žepi, kakva je ona bila kada je on prije nekoliko sati
12 otišao."

13 Pod brojkom II:

14 "Bošnjaci, osim vojno sposobnih muškaraca, dolazili su iz zaselaka na
15 brdima u sela pod srpskom kontrolom i čekali su da ih srpski autobusi prebace do
16 linije sukoba u blizini Kladnja. Mnoge kuće na brdima su gorjele, očigledno
17 nakon što su Bošnjaci otišli /kako je prevedeno/."

18 Jeste li Vi znali da su mnogi civili bili poslani u brda?

19 O: Ne, ali ako se grad granatirao, logično bi bilo da su se oni
20 sklanjali u brda. Ali ništa o ovom konkretnom događaju ne znam.

21 P: Jeste li Vi znali da je postojala politika paljenja kuća po odlasku
22 Bošnjaka?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Ne i nisam to niti vidio.

2 P: Po III stoji:

3 "Muškarci Bošnjaci u dobi za vojsku još su uvijek bili u brdima i
4 očigledno su čekali na osiguranje da će moći pobjeći kako bi se pridružili
5 svojim obiteljima."

6 A to je točka oko koje se možemo složiti, je li tako?

7 O: Da. Pretpostavljam da da.

8 P: Čini se da je to povezano sa izvještajem od 25. jula, iako ovdje
9 stoji kao datum 26. jula, dakle dan ranije, a Vi tada niste bili na licu mjesta.

10 O: Da, to je točno. Najbolje bi bilo razgovarati sa pukovnikom Baxterom.
11 Vidim da on namjerno koristi riječ "čini se". Dakle, čini se da su potpaljivali.
12 On očigledno nije bio u to siguran, a niti ja ne mogu biti u to siguran.

13 P: Molim da sada pogledate dokument 6D136. Ovo je dokument koji je
14 donekle razlikuje po svojem formatu. Možda ćete nam moći sa njim pomoći.

15 O: Da. Ovo potječe od vojnih promatrača Ujedinjenih naroda i to je iz
16 njihovog Sektora Sarajevo.

17 P: Ako sada prijeđemo na drugu stranicu, molim. Ne znam da li sam kazao,
18 datum je 30. juli. Na dnu stranice stoji:

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 "Najnovije informacije iz Žepe. Četiri promatrača UN-a ostaju u džepu
2 Žepe i u stalnom su kontaktu sa glavnim štabom vojnih promatrača UN-a u
3 Sarajevu."

4 Jeste li Vi bili u to vrijeme još uvijek u džepu?

5 O: Ne mogu biti sasvim siguran u vezi sa datumom. Morali bismo na osnovi
6 drugih dokumenata utvrditi gdje sam se ja kojeg datuma nalazio. Ali moguće je da
7 sam bio tamo.

8 P: Prelazimo na idući dio teksta:

9 "Tim se trenutačno nalazi na promatračkom mjestu 2 i oni su ograničeni
10 na tu lokaciju otkad su stigli u džep. Tim je izvijestio da je francuska
11 delegacija stigla u Žepu i potvrdili su da je oprema vojnih promatrača UN-a..."

12 Molim da se okrene stranica.

13 "...još uvijek pri četi Ukrajinske jedinice. Pokušat će se učiniti da se
14 dođe do te opreme. Tim je izvijestio da su čuli intenzivno granatiranje 29.
15 jula, no nisu mogli točno potvrditi odakle se pucalo i gdje su projektili
16 padali.

17 Ja Vam ovo pokazujem zato jer je iz toga vidljivo da su 29. jula još
18 uvijek trajale dosta intenzivne borbe između Srba i Bošnjaka.

19 O: Ako čuju intenzivno granatiranje i tu broje i eksplozije, 23
20 eksplozije, 8 rafala iz puškomitraljeza, 4 do 6 ispaljenja iz minobacača, ne
21 znam točno kako to kvalificirati, jer na Sarajevo su padale tisuće granata. Tako
22 da ne znam kako bi to kvalificirao u smislu intenziteta. Ali, da, čini se da su

23

24

25

26

27

28

29

30

1 borbe trajale.

2 P: A ono kamo to mene vodi jest sljedeće: što ste Vi znali o borbama
3 kada ste se tamo vratili 26-og i boravili još i dan poslije na tom području? Vi
4 ste morali znati da se te dvije vojske još uvijek bore.

5 O: Kao što sam Vam kazao, kako je posljednji autobus otišao, srpska
6 vojska je preuzela naše položaje i nakon toga smo mi imali sastanak sa
7 pukovnikom Klušićem /u engleskom transkriptu: "Kusic"/. Potpuno je moguće da smo
8 mi čuli zvuke borbi.

9 P: Pa dakle Vi ne osporavate da je bilo vojnih aktivnosti nakon ove
10 evakuacije, dakle 28., 29., 30. jula?

11 O: Ja vjerujem da je bilo aktivnosti. Ja sam vidio te pokrete vojske i
12 pretpostavljam da je vrlo vjerojatno da je bilo borbi. Kakva je točno priroda
13 bila tih borbi, s koje strane je vatra ispaljivana, to Vam ja ne mogu kazati.
14 Ali, da, apsolutno je moguće da su borbe trajale.

15 G. JOSSE: [simultani prevod] Časni Sude, treba mi još 15-ak minuta u
16 vezi s jednim dokumentom koji nije povezan s ovim što sam do sada predočavao.
17 Prema tome, ako se slažete, ja predlažem da prekinemo sada s radom.

18 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Učinit ćemo to, gospodine Josse, i
19 nastaviti sutra.

20 Žao mi je, gospodine Joseph, moja procjena je bila kriva jer imamo još
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 nekoliko odvjetnika koji Vas žele unakrsno ispitivati. No, sigurno ćemo biti
2 gotovi sutra.

3 Dakle, prestajemo s radom do sutra ujutro u 09.00 sati.

4 Hvala.

5 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim da svi ustanu.

6 ... Sjednica završena u 13.45h.

7 Nastavak zakazan za petak,

8 24.08.2007. u 09.00h.

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30